

ANLATIM BOZUKLUKLARI

A) ANLAMA DAYALI ANLATIM BOZUKLUKLARI (BAĞDAŞIKLIĞA AYKIRILIK)

1. GEREKSİZ SÖZCÜK KULLANIMI

İyi ve doğru bir anlatımın temel özelliklerinden biri “**duruluk**”tur. Bir anlatımın duru olması için, cümlede gereksiz sözcük veya sözcükler kullanmamak gerekir.

UYARI

Gereksiz olduğunu düşündüğünüz sözcük, cümleden çıkarıldığı zaman, cümlenin anlamında ve anlatımında herhangi bir eksilme görülüyorsa o sözcük veya söz grubu gereksizdir.

a. Eş ya da yakın anlamlı sözcüklerin aynı cümlede kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- “**Kolunuzu nasıl kırdığınızı izah edip açıklar mısınız?**” cümlesinde aynı anlama gelen “izah etmek” ve “açıklamak” sözleri bir arada kullanıldığı için anlatım bozukluğu vardır. Cümledeki “izah edip” sözü gereksizdir ve cümleden çıkarılmalıdır.
- “İhale dosyalarını kaybettiğini **hiç olmazsa bana haber verseydin bari.**” cümlesinde aynı anlama gelen “**hiç olmazsa**” ve “**bari**” sözleri bir arada kullanıldığı için anlatım bozukluğu vardır. Cümledeki “hiç olmazsa” sözü gereksizdir ve cümleden çıkarılmalıdır.

b. Bir cümlede anlamı cümledeki başka bir sözcükten de anlaşılan sözcüğün kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- “**Yarışmada birinci olduğu için sevinçten etekleri zil çalıyor.**” cümlesinde anlamı “**etekleri zil çalmak**” deyiminden anlaşılan “**sevinç**” sözcüğü kullanıldığı için anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümledeki “sevinçten” sözcüğü gereksizdir ve cümleden çıkarılmalıdır. “Etekleri zil çalmak”, zaten sevinçli olmak anlamında kullanılan bir deyimdir.
- “**Bana haber vermeden sürpriz doğum günü partisi hazırlamışlar.**” cümlesinde anlamı “**sürpriz**” sözcüğünden anlaşılan “**haber vermeden**” sözü kullanıldığı için anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümledeki “haber vermeden” sözü gereksizdir ve cümleden çıkarılmalıdır. Sürpriz, zaten haber vermeden yapılır.

c. Aynı anlama gelen ek ve sözcüklerin aynı cümlede kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- “**Yolcunun koşmasının nedeni, otobüsü kaçırmış olmasındandır.**” cümlesinde “**neden**” sözcüğü ve cümlenin yüklemine neden sözcüğüyle aynı anlamı sağlayan “**-dan**” eki bir arada kullanıldığı için anlatım bozukluğu yapılmıştır. Bu iki ifadeden biri gereksizdir ve cümleden çıkarılmalıdır. Bu cümle “Koşmasının **nedeni**, otobüsü kaçırmasıdır.” veya “Koşması, otobüsü kaçırması**ndandır.**” şeklinde düzeltilebilir.
- “**Sergideki resimlerimin hepsi benimdir.**” cümlesinde “**resimlerim**” sözcüğünde 1. şahıs iyelik eki ve aynı anlama gelen “**benim**” sözcüğü bir arada kullanıldığı için anlatım bozukluğu yapılmıştır. “Resimlerimin” sözcüğünde bulunan iyelik eki, cümleden çıkarılmalıdır. Bu cümle “Sergideki resimlerin hepsi benimdir.” şeklinde düzeltilebilir.

ç. Yardımcı eylemin (et-, ol-, kıl-, eyle-, al-, duy-, bulun-) gereksiz kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- “**Arkadaşım Can, hasta olmuş!**” cümlesinde “**ol-**” yardımcı eylemi gereksiz kullanılmıştır. “Hasta olmuş” yardımcı eylemle kurulan birleşik fiili yerine “hastalanmış” fiilini kullanarak bu anlatım bozukluğu düzeltilebilir: “Arkadaşım Can, **hastalanmış.**”
- “**Bu işin çözüleceğini umut ediyordum.**” cümlesinde “**et-**” yardımcı eylemi gereksiz kullanılmıştır. “Umut ediyordum” yardımcı eylemle kurulan birleşik fiili yerine “umuyordum” fiilini kullanarak bu anlatım bozukluğu düzeltilebilir: “Bu işin çözüleceğini **umuyordum.**”

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerde gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Anlatım bozukluğuna neden olan sözcükleri cümle sonlarında belirtilen boşluklara yazınız.

1. Salonda yaklaşık otuz bin civarında seyirci var.	yaklaşık veya civarında
2. Bu konuda henüz bir açıklama yapılmadı daha.	henüz veya daha
3. Ne kadar param kaldığını hesap ettim.	etmek
4. Ayaklarının tabanlarını yere sürterek yürüyordu.	ayaklarının
5. Kulağıma eğilerek alçak sesle bir şeyler fısıldadı.	alçak sesle
6. Bu yol yaya yürümekle bitecek gibi değil.	yaya
7. Mehmet ve Berk bir süre karşılıklı bakıştılar.	karşılıklı
8. Geçmişteki hatıralardan bir şikâyetim yok.	geçmişteki
9. Onunla ilk tanışmamızı unutamam.	ilk
10. Ülkemizi müdafaa edip savunmalıyız.	müdafaa etmek veya savunmak
11. Dün gece uyurken gördüğü rüyayı anlattı.	uyurken
12. Bu sonuçtan kuşku duyuyorum.	duymak
13. Sınıfın boyu en kısa öğrencisi bendim.	boyu
14. Oradaki bulunan insanlar kavgayı engellemiş.	bulunan
15. Son günlerde iyice cimri olmuş.	olmak

2. YANLIŞ SÖZCÜK KULLANIMI, SÖZCÜĞÜN YANLIŞ ANLAMDA KULLANIMI

Kimi sözcükler yazılış ve okunuş olarak birbirine benzer ancak bunların anlamları farklıdır. Bu sözcükler karıştırılıp birbirinin yerine kullanılırsa anlatım bozukluğu ortaya çıkar. Ayrıca kimi durumlarda cümlenin anlamıyla o cümlenin içinde yer alan bir sözcük anlamca uyumsuz, çelişir. Sözcük yanlış anlamda kullanıldığı için de anlatım bozukluğu ortaya çıkar.

a. Ses benzerliği nedeniyle birbirine karıştırılan sözcükler, anlatım bozukluğuna yol açar.

- “Binaları gerçekten çok **yaklaşık** yapmışız.” cümlesinde “az bir ara ile ayrılmış olan” anlamındaki “**yakın**” sözcüğüyle “gerçek değeri ve miktarı değil, ondan az fazla veya eksik bir niceliği gösteren, aşağı yukarı bir değerlendirme yapılarak bulunan, ortalama” anlamındaki “**yaklaşık**” sözcüğü, ses benzerlikleri nedeniyle birbirine karıştırılmış ve yanlış sözcük kullanılarak anlatım bozukluğu yapılmıştır.
- “**Bazı öğrenciler derste çok çekimserdir.**” cümlesinde “her şeyden çekinen, ürkek, tutuk” anlamındaki “**çekingen**” sözcüğüyle “oy vermekten, eğilim göstermekten veya bir şey yapmaktan kaçınan, kararsız, taraf olmayan” anlamındaki “**çekimser**” sözcüğü, ses benzerlikleri nedeniyle birbirine karıştırılmış ve yanlış sözcük kullanılarak anlatım bozukluğu yapılmıştır.

b. Yanlış anlamda kullanılan sözcükler, anlatım bozukluğuna yol açar.

- “**Eve dönünce, ilk iş olarak, çektiğim resimleri arkadaşlarıma göstereceğim.**” cümlesinde “**fotoğraf**” sözcüğü yerine cümlenin anlamına uymayan bir sözcük olan “**resim**” sözcüğü yanlış anlamda kullanılarak anlatım bozukluğu yapılmıştır. Fotoğraf çekilir, resim çizilir veya yapılır. Cümlenin doğrusu “Eve dönünce, ilk işi olarak, çektiğim fotoğrafları arkadaşlarıma göstereceğim.” şeklinde olmalıdır.
- “**Bu tembellik, onun sınıfta kalmasını sağlayacak.**” cümlesinde “neden olmak” sözü yerine cümlenin anlamına uymayan bir sözcük olan “sağlamak” sözcüğü yanlış anlamda kullanılarak anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümlede olumlu bir durum söz konusuysa “sağlamak, borçlu olmak, sayesinde” ifadeleri kullanılır. Cümlede olumsuz bir durum söz konusuysa “neden olmak, yol açmak, yüzünden” ifadeleri kullanılır. Cümlenin doğrusu “Bu tembellik, onun sınıfta kalmasına neden olacak.” şeklinde olmalıdır.

c. Yanlış bağlaç kullanılması, anlatım bozukluğuna yol açar.

- “Öğretmenimiz hata yapsak da kızmaz **ama** çok hoşgörülüdür.” cümlesinde “ama” bağlacı yanlış kullanılmıştır. “Ama, fakat, oysa, oysaki, ancak, yalnız, halbuki, lakin” gibi bağlaçlar, kendilerinden önceki yargılarla çelişen yargıları bağlar. Bu cümle, neden-sonuç ilişkili bir cümle olduğundan cümlede “çünkü” bağlacının kullanılmalıdır. Cümlenin doğrusu “Öğretmenimiz hata yapsak da kızmaz çünkü çok hoşgörülüdür.” şeklinde olmalıdır.
- “İşi olmayan **ve** ek gelir elde etmek isteyen çok.” cümlesinde “ve” bağlacı yanlış kullanılmıştır. Cümlede “İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz” olarak kullanılan “ve” bağlacı yerine “Ayrı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilen söz” olarak kullanılan “**veya**” bağlacı olmalıydı. İşi olmayan kişilerin geliri yoktur. Ek gelir elde etmek isteyen kişilerin bir geliri vardır, gelirlerinin yanında ek olarak gelir elde etmek isteyebilirler. “İşi olmayan” kişilerin geliri olmadığından işi olmayan kişilerle geliri olup da ek gelir elde etmek isteyen kişiler aynı kişiler olamaz. Bu iki ayrı durumu belirtmek için “ve” değil “veya” bağlacı kullanılmalıdır. Cümlenin doğrusu “İşi olmayan veya ek gelir elde etmek isteyen çok.” şeklinde olmalıdır.

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerde yanlış sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Anlatım bozukluğuna neden olan yanlış sözcükleri belirleyip bu sözcükleri ve kullanılması gereken doğru sözcükleri cümle sonlarında belirtilen boşluklara örnekteki gibi yazınız.

1. Deterjandan elleri tahrip oldu.	tahrip olmak / tahriş olmak
2. Öğretim durumunu gösteren bir belge istedi.	öğretim / öğrenim
3. Bu bölgenin kendine özgün gelenekleri vardır.	kendine özgün / kendine özgü veya özgün
4. Bu işi de başardı oysa çok yeteneklidir.	oysa / zaten
5. Yazarın on dördüncü kitabı da yayınlandı.	yayınlanmak / yayımlanmak
6. Camdan yankılanan ışık gözlerimi kamaştırdı.	yankılanan / yansıyan
7. Bu iki resim arasında hiçbir ayrıcalık yok.	ayrıcalık / ayırım
8. Olasılıklarımızı kullanıp bu sorunu çözeceğiz.	olasılık / olanak
9. Bu ödül ona, çok çalışmasına karşın verilmişti.	karşın / karşılık
10. Oyuncuların uygunluk içinde olması, iyidir.	uygunluk / uyum
11. Onun sahip olduğu serveti küçümseyemeyiz.	küçümsemek / azımsamak
12. Fiyatlar çok pahalı olduğu için satışlar durgun.	pahalı / yüksek
13. Küçük kızın saçları hayli büyümüş.	büyüme / uzamak
14. Ormanda yetişen bir fidanı saksıya ekemezsiniz.	ekmek / dikmek
15. Başarısızlığını düzensiz çalışmasına borçludur.	borçlu / yüzünden
16. Halıyı ören kadınlar, halının beğenilmesine sevindiler.	ören / dokuyan
17. Cumhuriyetimiz 1923 tarihinde kuruldu.	tarihinde / yılında
18. Türkiye’de birçok göl kuraklık tehlikesi yaşıyor.	kuraklık / kuruma
19. Herkes, petrol ücretlerinin yüksekliğinden yakınıyor.	ücret / fiyat
20. Yaş geliştikçe bazı şeylerin kıymeti daha iyi kavranıyor.	gelişme / ilerleme

3. YANLIŞ YERDE SÖZCÜK VEYA ÖGE KULLANIMI

Bir sözcüğün veya ögenin cümledeki akışına veya anlamına uygun yerde kullanılmaması anlatım bozukluğuna yol açar.

- ▶ **“Gazetede yazdığına göre kamyon, yoğun sis yüzünden yolun kenarında bekleyen adama çarpmış.”** cümlesinde “yoğun sis yüzünden” ifadesinin yanlış yerde kullanılmasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Cümleden, sanki adam yoğun sis varmış da o yüzden yolun kenarında bekliyormuş anlamı çıkmaktadır. Ancak “yoğun sis yüzünden” ifadesi çarpma olayının nedenidir. Bu yüzden de cümledeki yeri değiştirilerek yüklem öncesine getirilmelidir. Cümledeki doğrusu “Gazetede yazdığına göre kamyon, yolun kenarında bekleyen adama yoğun sis yüzünden çarpmış.” şeklinde olmalıdır.
- ▶ **“Ünlü iş insanı, birkaç gün içinde yapımı tamamlanan fabrikayı hizmete açacak.”** cümlesinde “birkaç gün içinde” ifadesinin yanlış yerde kullanılmasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Cümleden, sanki bir fabrikanın yapımı birkaç gün içinde tamamlanacakmış gibi bir anlamı çıkmaktadır. Ancak “birkaç gün içinde” ifadesi fabrikanın hizmete açılma zamanını bildirmektedir. Bu yüzden de cümledeki yeri değiştirilerek yüklem öncesine getirilmelidir. Cümledeki doğrusu “Ünlü iş insanı, yapımı tamamlanan fabrikayı birkaç gün içinde hizmete açacak.” şeklinde olmalıdır.

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerde yanlış yerde sözcük veya öge kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Anlatım bozukluğuna neden olan yanlış yerde sözcük veya öge kullanımını belirleyiniz. Cümlelerin doğru şekillerini yanlarında belirtilen boşluklara yazınız.

1. Size kısaca bildiklerimi anlatmak istiyorum.	Size bildiklerimi kısaca anlatmak istiyorum.
2. Alınan karar, askerinin daha çok ölmesine yol açtı.	Alınan karar, daha çok askerinin ölmesine yol açtı.
3. Her Ankara'ya gelişimde hüzünlenirim.	Ankara'ya her gelişimde hüzünlenirim.
4. Öğretmen olarak doğduğu kasabaya döndü.	Doğduğu kasabaya öğretmen olarak döndü.
5. Önümüzdeki ay beklenen müfettişler gelecek.	Beklenen müfettişler önümüzdeki ay gelecek.
6. Ağrısız kulak delinir.	Kulak ağrısız delinir.
7. Kardeşi yüksek inşaat mühendisi olacak.	Kardeşi inşaat yüksek mühendisi olacak.
8. Günde yüz kere dondurma satan dükkâna uğradı.	Dondurma satan dükkâna günde yüz kere uğradı.
9. Sebzeler çok suda kaldığından çürümüş.	Sebzeler suda çok kaldığından çürümüş.
10. Bugünlerde her Allah'ın günü bize uğruyor.	Bugünlerde Allah'ın her günü bize uğruyor.
11. Bir hafta içinde mezun olan öğrencilerimizle buluşacak.	Mezun olan öğrencilerimizle bir hafta içinde buluşacak.
12. O, çok iyi oyuncu ama fazla topla oynuyor.	O, çok iyi oyuncu ama topla fazla oynuyor.
13. Ödüllü şairin 100. doğum yılı kutlandı.	Ödüllü şairin doğumunun 100. yılı kutlandı.
14. Yemekler fazla dışarıda kaldığı için bozulmuş.	Yemekler dışarıda fazla kaldığı için bozulmuş.
15. Pek çok Afrika kıtası hakkında bilgi var bu kitapta.	Afrika kıtası hakkında pek çok bilgi var bu kitapta.
16. Dergi, herkesi ücretsiz üniversite sınavına hazırlayacak.	Dergi, herkesi üniversite sınavına ücretsiz hazırlayacak.
17. Burada araçların zincirsiz yola çıkmamaları gerekir.	Burada araçların yola zincirsiz çıkmamaları gerekir.
18. Bazen ilk akla gelen şey, olumsuz düşüncelerdir.	Bazen akla ilk gelen şey, olumsuz düşüncelerdir.
19. Hazırlıksız yağmura yakalanınca sırlıslık olmuşlar.	Yağmura hazırlıksız yakalanınca sırlıslık olmuşlar.
20. Aldıklarınız, aynı gün adresinize ücretsiz gönderilir.	Aldıklarınız, aynı gün adresinize ücretsiz gönderilir.

4. ANLAMCA ÇELİŞEN SÖZLERİN AYNI CÜMLEDE KULLANILMASI

Bir cümlede anlamca birbirine ters olan sözlerin birlikte kullanılması cümlenin anlam bütünlüğünü bozar. Genellikle kesinlik-ihtimal çelişkisi görülür.

- “**Elbette pişirdiğim etleri beğenmiş olmalı.**” cümlesinde kesinlik anlamı olan “elbette” sözcüğü ve olasılık anlamı olan “olmalı” sözcüğü aynı cümlede kullanıldığı için anlatım bozukluğu yapılmıştır. Kesinlik anlamı olan “elbette” sözcüğü ile olasılık anlamı olan “olmalı” sözcüğü anlamca çelişmektedir.
- “**Aşağı yukarı tam bir ay önce bacağıma kırdım.**” cümlesinde belirsizlik anlamı olan “aşağı yukarı” ikilemesi ve kesinlik anlamı olan “tam” sözcüğü aynı cümlede kullanıldığı için anlatım bozukluğu yapılmıştır. Belirsizlik anlamı olan “aşağı yukarı” ikilemesi ile kesinlik anlamı olan “tam” sözcüğü anlamca çelişmektedir.

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerde anlamca çelişen sözlerin altlarını çiziniz.

1. Bu istek hiç şüphesiz yetkililere bildirilmiş olmalı.
2. İki işçi yavaş yavaş çalışarak bu işi bitirivermiş.
3. Hiç şüphesiz bu olaya o da üzülmüş olsa gerek.
4. Kesinlikle söyleyebilirim ki hasta iyileşebilir.
5. Okulu bitireli hemen hemen tam on yıl oldu.
6. Bu sorunun kesinlikle bir çözümü olsa gerek.
7. Şüphesiz bu derenin suyundan içmiş olmalı.
8. O takımın mutlaka final oynayacağını sanıyorum.
9. Günaşırı buraya gelir, her gün burada çalışırdı.
10. Elbette onunla gelmiş olabilirler.

5. MANTIK/SIRALAMA HATALARI

Bir cümlenin temel mantık ilkelerine uygun olmaması, anlatım bozukluğuna yol açar.

- “**Hata yapmak istemeyen insanlar, geleceğin tecrübelerine kulak vermeliler.**” cümlesinde bir mantık hatası yapılmıştır. Çünkü “tecrübe” sözcüğü geçmişle ilgilidir. Geleceğin tecrübesi olmaz. Bu durum da anlatım bozukluğuna yol açmıştır.
- “**Kral ölünce halk yeni kralı seçmek için sandığa gitti.**” cümlesinde bir mantık hatası yapılmıştır. Çünkü krallık, babadan oğula geçen bir unvandır, krallıkta seçim yoktur. Bu durum da anlatım bozukluğuna yol açmıştır.
- “**Bu dönemde bebek, yürüyüp ayakta durmayı öğrenir.**” cümlesinde sıralama hatası yapılmıştır. Bebekler önce ayakta durmayı sonra yürümeyi öğrenir. Cümlenin doğrusu “Bu dönemde bebek, ayakta durup yürümeyi öğrenir.” şeklinde olmalıdır.
- “**Adam yürüyemiyor hatta koşamıyor bile.**” cümlesinde sıralama hatası yapılmıştır. “Hatta” bağlacı kuvvetlendirme bağlacıdır ve koşmamak, yürüyememekten daha kuvvetlidir. Cümlenin doğrusu “Adam koşamıyor hatta yürüyemiyor bile.” şeklinde olmalıdır.

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz, cümlelerin hangilerinde mantık/sıralama hatasından kaynaklanan anlatım bozukluğu yapılmıştır, işaretleyiniz.

1. Yarının mutlu günlerine özlem duyuyorum.
2. Aşağıya indiğimizde arabamızı çalınmış olarak bulduk.
3. Tezgahtar müşterinin aldığı oyuncakçı kâğıda sardı ve müşteriye verdi.
4. Bu yazıyı değil anlamak, okumak bile imkânsız.
5. Hükümet, Meclis'in üye tam sayısının bir fazlasının oyunu alarak göreve başladı.
6. Yasa teklifi 150'ye karşı 80 oyla reddedildi.
7. Onu günlerdir hatta haftalardır görmedik.
8. Değil şehirde gezmek, dünya turuna çıkamam.
9. Bir koltukta ölü olarak uyanmak istemiyorum.
10. Hastalık ölüme hatta kısmi felce neden olabilir.
11. Çorbasını yapmak bir yana domates bile doğrayamaz.
12. Zavallının bırakın ceketini, takım elbisesi bile yok.
13. Son turda atlet, önündeki atleti bir hamlede geçti.
14. Yolun karşısına geçerken düşerek kaydı.
15. Önümüzdeki haftanın önemli programlarından bazılarını sizlere hatırlatmaya çalıştık.

6. KALIPLAŞMIŞ SÖZLERİN (İKİLEMELER, DEYİMLER) YANLIŞ KULLANILMASI

İkilemeler ve deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Bu yüzden ikileme ve deyimlerdeki kelimeler kesinlikle değiştirilemez. Kullanılan ikileme veya deyim, cümlenin anlamına uygun olmalıdır.

- “Uzun ve çamurlu bir yolda **düşe çıka on saat yürüyerek ulaştık zirveye.**” cümlesinde “**düşe kalka**” ikilemesinin “düşe çıka” şeklinde söylenmesiyle kalıplaşmış sözlerin yanlış kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu yapılmıştır.
- “Görevliler her yeri **delik deşik aramışlar.**” cümlesinde “**didik didik**” ikilemesinin “delik deşik” şeklinde söylenmesiyle kalıplaşmış sözlerin yanlış kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu yapılmıştır.
- “Bilgisayarı bozmuşsun, şimdi **seç pirincin taşını haydi.**” cümlesinde “**ayıkla pirincin taşını**” deyiminin “seç pirincin taşını” şeklinde söylenmesiyle kalıplaşmış sözlerin yanlış kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu yapılmıştır.
- “Onu **gözüm kesiyor, şirketi iyi yönetecek.**” cümlesinde “**gözü tutmak**” deyimini yerine “gözü kesmek” deyiminin kullanılmasıyla kalıplaşmış sözlerin yanlış kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu yapılmıştır.

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümleleri inceleyiniz, cümlelerin hangilerinde kalıplaşmış sözlerin yanlış kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu yapılmıştır, işaretleyiniz.

1. Bir süre siz bize konuşabilseydik keşke!
2. Böylesine baş başa bir maç izlememiştim.
3. Onun bu işe çanak tutmasına fırsat vermeyeceğim.
4. Ona yardım et, elinden geleni ardına koyma.
5. Taban tabana zıt düşüncelere sahiptiler.
6. Ev sahibi, Ayşe Hanım'a bu ne şıklık böyle deyince Ayşe Hanım üzerine alındı.
7. Senin bu şakaların da artık kabak tadı vermeye başladı.
8. Kötü notu görünce etekleri zil çalmaya başladı.
9. Manava irili ufaklı karpuzları doldurmuşlar.
10. Tüm dinleyiciler kulak kabartmış, konuşmacıyı dinliyordu.

7. ANLAM BELİRSİZLİKLERİ

a. Noktalama (virgül) eksikliğinden doğan anlam belirsizliği, anlatım bozukluğuna yol açar.

- ▶ “**Bebek arabasında oturuyor.**” cümlesinde açıklık ilkesine aykırı bir anlatım, bir anlam belirsizliği vardır. Birisi, bebek arabasında mı oturuyor yoksa bebek, kendi arabasında mı oturuyor? Anlam belirsizliğini ortadan kaldırmak için “bebek” sözcüğünden sonra virgül (,) kullanılmalıdır. Cümlelerin doğrusu “Bebek, arabasında oturuyor.” şeklinde olmalıdır.
- ▶ “**Genç adamın arkasından koşuyordu.**” cümlesinde açıklık ilkesine aykırı bir anlatım, bir anlam belirsizliği vardır. Birisi genç adamın arkasından mı koşuyor yoksa genç biri, bir adamın arkasından mı koşuyor? Anlam belirsizliğini ortadan kaldırmak için “genç” sözcüğünden sonra virgül (,) kullanılmalıdır. Cümlelerin doğrusu “Genç, adamın arkasından koşuyordu.” şeklinde olmalıdır.

b. Kişi zamiri eksikliğinden doğan anlam belirsizliği, anlatım bozukluğuna yol açar.

- ▶ “**Sesinin güzelliği herkesi büyülemiş.**” cümlesinde açıklık ilkesine aykırı bir anlatım, bir anlam belirsizliği vardır. Bu cümleden kimin sesinin güzelliği hakkında konuşulduğu anlaşılmamaktadır. Çünkü sesin sahibi tekil 2. şahıs da tekil 3. şahıs da olabilir:
Senin sesinin güzelliği herkesi büyülemiş. / Onun sesinin güzelliği herkesi büyülemiş.
- ▶ “**Yarışmada birinci olduğuna çok sevindik.**” cümlesinde açıklık ilkesine aykırı bir anlatım, bir anlam belirsizliği vardır. Bu cümleden birincinin kim olduğu anlaşılmamaktadır. Çünkü birinci, tekil 2. şahıs da tekil 3. şahıs da olabilir:
Yarışmada senin birinci olduğuna çok sevindik. / Yarışmada onun birinci olduğuna çok sevindik.

c. Karşılaştırma cümlelerindeki anlam belirsizliği, anlatım bozukluğuna yol açar.

- ▶ “**Ben, pastayı Kutlu’dan çok severim.**” cümlesinde açıklık ilkesine aykırı bir anlatım, bir anlam belirsizliği vardır. Kişi, pastayı çok sevdiğini anlatmak isterken kendini Kutlu’yla karşılaştırmış ancak karşılaştırma yaparken bir anlam belirsizliğine yol açmış. Kurduğu cümleden şu iki anlam da çıkabilir:
Ben pastayı seviyorum. Kutlu da pastayı seviyor. Ama ben daha çok seviyorum.
Ben pastayı da Kutlu’yu da seviyorum. Ama pastayı daha çok seviyorum.
- ▶ “**Ben sinemayı Murat’tan daha çok severim.**” cümlesinde açıklık ilkesine aykırı bir anlatım, bir anlam belirsizliği vardır. Kişi, sinemayı çok sevdiğini anlatmak isterken kendini Murat’la karşılaştırmış ancak karşılaştırma yaparken bir anlam belirsizliğine yol açmış. Kurduğu cümleden şu iki anlam da çıkabilir:
Ben sinemayı seviyorum. Murat da sinemayı seviyor. Ama ben daha çok seviyorum.
Ben sinemayı da Murat’ı da seviyorum. Ama sinemayı daha çok seviyorum.

UYARI

ÖSYM’nin kimi sorularında anlam belirsizliği olan cümleler, anlatım bozukluğu olarak değerlendirilmemiştir.

SIRA SENDE

Aşağıda bağdaşıklıkla aykırı cümleler verilmiştir. Bağdaşıklıkla aykırılığın nedenini cümle sonlarında belirtilen yerlere yazınız.

1. Ehliyetini polis almış öyle mi?
2. Bundan sonra siz de araba kullanabilirsiniz artık.
3. İnternet, insanlığın en büyük keşfidir.
4. Adam, politikayla karısından çok ilgileniyor.
5. Sınıfa girdiğimde öğrenciler usulca yerinden fırlayıverdi.
6. Yarışmada ülkemizi üç üniversiteli genç temsil edecek.
7. İzinsiz çalışma salonlarına girmeyin.
8. Başına silahı dayayarak parasını çalmışlar.
9. Bütün bildiklerimi ve bilmediklerimi oğluma öğretmek istiyorum.
10. Bu soğukta mutlaka siz de üşüyor olmalısınız.
11. Uykusuz yola çıkmak hiç de akıllıca değil.
12. Türkçede Arapça ve Farsça dillerinden gelmiş sözcükler vardır.
13. Etrafta kimsecikler yoktu, âdeta ana baba günüydü.
14. Buradan gidersek yakalanma şansımız nedir?
15. Sabah akşam atıştırmaktan bir deri bir kemik kaldı.
16. Küçük ağacın arkasına saklandı.
17. Bırak patates doğramayı yemek bile yapamaz.
18. Büyüklerine karşı saygı ve hürmette kusur etmezdi.
19. Sanıyorum ki bizden bir şeyler saklıyor kesinlikle.
20. İlk kez gerçekleşen gösteriye katılım rekor düzeydeydi.

Anlam belirsizliği

Gereksiz sözcük kullanımı

Yanlış sözcük kullanımı

Anlam belirsizliği

Anlamca çelişen sözlerin bir arada kullanılması

Yanlış yerde söz kullanımı

Yanlış yerde söz kullanımı

Yanlış sözcük kullanımı

Mantık hatası

Anlamca çelişen sözlerin bir arada kullanılması

Yanlış yerde söz kullanımı

Gereksiz sözcük kullanımı

Deyimin yanlış anlamda kullanılması

Yanlış sözcük kullanımı

Deyimin yanlış anlamda kullanılması

Anlam belirsizliği

Mantık/sıralama hatası

Gereksiz sözcük kullanımı

Anlamca çelişen sözlerin bir arada kullanılması

Mantık hatası

SIRA SENDE

Aşağıda cümlelerin hangilerinde anlatım bozukluğu yapılmamıştır, işaretleyiniz.

1. Hava sıcaklığı sıfırın altında eksi otuz dereceymiş.
2. Ünlü iş adamlarımız, karşılıklı tokalaşarak anlaşmaya vardılar.
3. Yaşlı adam oturduğu yerden ayağa kalktı.
4. Ben 11 Ocak 1980 yılında doğmuşum.
5. Bu yıl babamın yüzünden sınıfı geçtim.
6. Gelecekte başarılı olmak için genç yaşta bir mesleğe atılmak gerekir.
7. Bire bin katarak olayı tüm gerçekliği ile anlattı.
8. Beni hiç unutma, arada bir hatırla.
9. Yabancı gazeteciye tüm bildiklerini anlattı.
10. Sağlıklı insanlarda beyne giden kan ve oksijen miktarı daha fazladır.
11. Biz dost yüzüne hasret kalmış garip kimseleriz.
12. Bu feci kazada ölebilirdin hatta sakatlanabilirdin.
13. Kuşkusuz duyduğum onun sesi olmalı.
14. Son beş yılda dergilerde birçok şiir yayımladım.
15. Dün gece sunduğum teklifi iyice düşündüm.
16. Mektubunu alınca çok duygulandım.
17. Her işi özensizce kılı kırk yarararak yapar.
18. Kar yolu kapadığı için geçit servis yolundan sağlanıyordu.
19. Dedem bize yine ilgi çekici bir anısını anlattı.
20. Güneş yüzünü gösterince biraz dışarıya çıktık.

1. Uzmanlar, bebeklerin doğdukları günden itibaren suda yüzebileceklerini söylüyorlar.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu, aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?

- A) Sözcüğün yanlış yerde kullanılmasından
B) Gereksiz sözcük kullanılmasından
C) Yanlış sözcük kullanılmasından
D) Kalıplaşmış sözün yanlış kullanılmasından
E) Anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılmasından

2. Aşağıdakilerin hangisinde anlamca çelişen sözcüklerin bir arada kullanılmasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Öğrenciler derse tam dokuza doğru girecek.
B) Söylemediğin şeylerin hiçbiri sana zarar vermez.
C) Bu kumaş sandığının kadar ucuz değil.
D) Her toplumun farklı bir gelenek anlayışı vardır.
E) İlk şiirlerim bu dergide yayımlanmıştı.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) Tarihçi, okuduğu kitaplar sayesinde geçmişi daha iyi algılıyor.
B) Herkesin istediği alanda çalışması yararlı olacaktır.
C) Yanlışları yok saymak, çözüm için engeldir.
D) Görünümü, bir edebiyat adamından farksızdı.
E) Aradığı elemanı bu koşul ve şartlarda bulması mümkün değil.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Bundan böyle artık bankayla hiçbir işimiz kalmadı.
B) Yaşadıkları, kendine olan öz güveninin güçlenmesini sağladı.
C) O, daha önce bırak patlıcan soymayı yemek bile yapamazdı.
D) Konserden önce gerekli önlem ve tedbirler alındı.
E) Ülkemizde makale, gazetecilikle gelişmiştir.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yanlış sözcük kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Yeni çıkan şarkıların hepsinin sözlerini ezberlemiş.
B) Bu aralar o kadar neşeli ki kabına sığmıyor.
C) Titizliği yüzünden ayrımların arasında boğulup kalıyordu.
D) Derse başlamadan önce tahtayı güzelce sildim.
E) Müteahhit, bina inşaatı için uygun bir yer aramaya devam ediyor.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlam belirsizliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) Böyle tartışmalara girmeyi çok gereksiz buluyorum.
B) Senin bu kadar duygusal olduğunu düşünemedik.
C) Kardeşinin geleceğini annesinden daha çok düşünüyordu.
D) Okuduğum son kitabın konusu beni pek açmadı.
E) Bu sene güzel bir kış geçireceğimizi ümit ediyorum.

7. I. Bu kitap sevgiyi, merhameti, sessizliği, sükûneti ve acımayı öğretiyor insanlara.
II. Okulların başarısı, nitelikli öğretim kadrolarıyla ölçülür.
III. Hayal dünyamızın genişlemesinde roman, şiir ve hikâyenin ayrı yeri vardır.
IV. Çağımızda, yıllardır aynı sözcüklerle şiir yazan şairlerimiz var.
V. Her sanatçı kendinden önceki toplumun ona bıraktıklarıyla koyulur yola.

Yukarıdaki numaralı cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Yaramazlık yapan çocuklara öyle kızmıştı ki akşam ^I kadar ^{II} kendi kendine ^{III} söylenip ^{IV} durdu. ^V

Bu cümledeki numaralı sözlerden hangisi çıkarıldığında cümlenin anlamında bir daralma olmaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Geminin bütün makinelerini çalıştırınca gemi suda hızla yol almaya başladı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu, aşağıdakilerden hangisiyle giderilebilir?

- A) "suda" sözcüğü cümleden atılarak
B) "hızla" ve "suda" sözcüklerinin yeri değiştirilerek
C) "gemi" sözcüğü cümleden atılarak
D) "yol almaya" yerine "ilerlemeye" getirilerek
E) "çalıştırınca" yerine "çalıştırılınca" getirilerek

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Eski yazarlara öykünmek, sanatçının özgünlüğünü zedeler.
B) Nedense pek çok gencimizin kitap okuma alışkanlığı yok.
C) Şiirimiz, Orhan Veli'yle yeni bir kimlik kazanmıştır.
D) Ablam, donmuş buz kalıplarını tezgâhın üzerine koymuş.
E) Bir çiçek ezilirken ben de ezilir gibi olurum.

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül kullanmaktan kaynaklanan anlam belirsizliği yoktur?

- A) Eser örneklerle zenginleştirilip tekrar basılmış.
B) Doktor oğluna destek veriyor, onu hiç yalnız bırakmıyordu.
C) Geçen hafta tartıştığımız konuyla ilgili uzunca düşünme fırsatım oldu.
D) Kadın hastanın durumunu sormak için gelmiş.
E) Milletvekili koltuğuna oturmak için yavaş adımlarla ilerledi.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Elbette sen de güçlü bir şair olabilirsin.
B) Gazetenin bu ayki tiraj sayısı beklenenin altında çıktı.
C) Yoldan geçenleri baştan tırnağa süzmesi, mahallelinin canına tak dedi.
D) Sanatçının hayal dünyasının zengin olduğunu biliyoruz.
E) Meyve suyunu bir lokmada içip konuşmasına devam etti.

13. Hiçbir sürücümüz, alkollü direksiyon başına geçmemelidir.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
B) Çelişen ifadelerin bir arada bulunması
C) Gereksiz sözcük kullanılması
D) Anlam belirsizliği olması
E) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması

14. (I)Türkler onuncu yüzyıldan itibaren İslamiyet'i kabul etmeye başlamışlardır. (II) İslam kültürünün etkisiyle yavaş yavaş yeni bir edebiyat ortaya çıkmıştır. (III) Kendine özgü nitelikleri ve özellikleriyle "divan edebiyatı" adını verdiğimiz dönemin oluşumu 13. yüzyıla kadar gelir. (IV) Daha sonra bu edebiyat anlayışı 19. yüzyıla kadar başarılı bir şekilde varlığını sürdürür. (V) Divan edebiyatı 19. yüzyıldan sonra ise yerini Tanzimat anlayışıyla oluşan bir edebiyata bırakmıştır.

Yukarıdaki numaralı cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Abone olduğum dergiyle uzun süredir yazışıyoruz.
B) Soruların cevabını bize tek tek izah ederek açıkladı.
C) Ben sana kendimi hiçbir zaman anlatamadım ki.
D) Dil konusunda onun kadar titiz şaire az rastlanır.
E) Balık için su neyse sanatçı için de özgürlük odur.

16. I. Bir kitabı okumayı bitirir bitirmez başka bir kitap alıyorsun eline.
II. Eğitimin küçük yaşta başlaması, olumlu sonuçlar doğuruyor.
III. Silginiz kaleminizden önce bitiyorsa yanışınız çok demektir.
IV. İstanbul'a göçün nedenlerinden biri de küçük şehirlerdeki işsizlik oranının fazlalığındandır.
V. Kıraç topraklara birçok fidan ve fasulye ekerek toprakları şenlendirdi.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangilerinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) Yağmurdan sırlıklam olan elbiseleri banyodaki sepete bıraktı.
- B) Eski mahallemize aşağı yukarı neredeyse beş yıldır gitmiyoruz.
- C) Ödevlerini yapabilmek için araştırmadığı kitap kalmadı.
- D) Çocuklar, bahçedeki en güzel çiçekleri koparmışlar.
- E) Burada, dalgaların gürültüsünden başka ses yoktur.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Savaşın izleri kahramanların hayatına ayrıntılarıyla yansıtılmış.
- B) Güç ve müşkül zamanlarımda yanımda hep o vardı.
- C) Takımımızın, boyu en uzun oyuncusu Damla'ydı.
- D) Geniş katılımlı bahçemizdeki düğüne tüm dostlarımız davetliydi.
- E) Radyo programında sunucunun söylediği sözler etkilere yol açtı.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Sık sık romanda gereksiz çevre betimlemeleri yüzünden olay akışı kesilmekteydi.
- B) Hem acıklı hem de komik öğeleri bir arada yansıtmayı başarmıştı.
- C) Güven duygusundan yoksun insanların sözlüklerinde dostluk kavramı yer almaz.
- D) Büyük beklentiler, insanı hayal kırıklığına uğratabilir.
- E) Besteleriyle müzik dünyasına girmesi için ailesi destekledi.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yanlış sözcük kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Kendine özgü duruşu ve ifade tarzıyla herkesin ilgisini çekiyordu.
- B) Eserinde kuru ve süslü bir üslubun çelişmesini yaşıyordu.
- C) Onun çekimser yapısı arkadaş edinmesini de engelliyordu.
- D) Pirinçleri ayıklayarak bir süre tuzlu suda bekletti.
- E) Örf ve adetlerini gelenekselleştiren ve birbirine bağlı ailelerin mahallesiydi burası.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim yanlış kullanılması anlatım bozukluğuna neden olmuştur?

- A) Tanıkların hepsi ağız birliği ederek gerçek suçluyu gizliyordu.
- B) Sözlerime kulak assaydı şimdi bu şekilde bir hayat sürmezdi.
- C) Bilinçsizce yapılan harcamalar sonucu sıfırı tüketti.
- D) Son olarak da okulu bırakmak isteği babasını çileden çıkarmıştı.
- E) Misafir gelince kardeşim o kadar çok konuşuyor ki dut yemiş bülbüle dönüyor.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlam belirsizliğini gidermek için cümlenin başına bir şahıs zamiri getirilmelidir?

- A) Eve gelmediğini duyunca merak ettim.
- B) Kardeşin seni okulun bahçesinde bekliyormuş.
- C) Kış tatilinde size gelmeyi düşünüyoruz.
- D) Hangi resmime baksam ben değilim.
- E) Şehrimizin dört bir yanı parklarla doldu taşı.

7. Ben gidersem sazım sen kal dünyada
Gizli sırlarımı aşikâr etme
Altı çizili dizedeki anlatım bozukluğunun benzeri, aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?
- A) 10 Ağustos 1987 yılında dünyaya gelmiş.
B) Yeni eve girmiştım ki gözlüğümü arabada unuttuğumu fark ettim.
C) Yeşil elbisenin ücreti biraz pahalıydı.
D) Düğünde yaklaşık üç yüz civarında davetli vardı.
E) Sanatçı, yaşantısının son günlerini huzur içinde geçirdi.

8. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinden altı çizili sözcük çıkarılırsa cümlede anlam daralması meydana gelmez?**
- A) Komşumuzun tarlasından bir demet gelincik topladım.
B) Şirketimiz bu işe sıcak bakmıyordu.
C) Bu roman öyle güzeldi ki onu çarçabuk okuyuverdim.
D) Arkadaşına iki günde bir telefon açıyordu.
E) Pamuk üretimi her geçen yıl artıyor.

9. I. Güneşin aydınlığı yüzüme vurunca gözlerim kamaştı.
II. Hedeflerine ulaşmak için hızını kesmeden çalışıyor.
III. Ele aldığı konuyu tüm ayrıntılarıyla incelerdi.
IV. Başımız sıkıştıkça yetişir, yardım istediğimizde ipe un sererdi.
V. Gözünü dört açmazsan seni aldatmaları kolay olur.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde deyim yanlış kullanıldığından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yanlış sözcük kullanılmasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?**

- A) Kendi seçimlerim doğrultusunda yaşamak istiyorum.
B) Köye yerleşme kararından başlangıçta pek etkilenmemişti.
C) Bu davranışlarım karşısında bana kayıtsızmış gibi davrandı.
D) Onu bir arkadaş olarak hâlâ değerli buluyorum.
E) Birlikteliğimizi sağlam bir temelden yoksul görmeye başlamıştım.

11. (I) Kurulan her yeni denge çabucak bozuluyor. (II) Yapılanlarla geleceğin önü bir anda kesiliyor. (III) Bunu yine bir daha bu kadar derinden duyuyorum. (IV) Bu kentte, yaşadığım bütün güzellikleri unutuyorum. (V) Çünkü hiçbir şeyden emin değilim artık.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde gereksiz sözcük kullanımının neden olduğu bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Arkeolojik kazılar sırasında çok sayıda pişirilmiş topraktan yapılmış kap, çanak, tabak bulunmuştur.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisiyle giderilebilir?

- A) "yapılmış" sözcüğü cümleden çıkarılarak
B) "çok sayıda" sözcüğü "yapılmış" sözcüğünden sonra getirilerek
C) "sırasında" sözcüğü cümleden çıkarılarak
D) "bulunmuştur" sözcüğü "bulmuştur" yapılarak
E) "arkeolojik" sözcüğü cümleden çıkarılarak

B) YAPIYA DAYALI ANLATIM BOZUKLUKLARI (BAĞLAŞIKLIĞA AYKIRILIK)

1. ÖZNE EKSİKLİĞİ

Öznesi ortak sıralı ve bağlı cümlelerde, ortak özne, yüklemelerin tümüne anlam yönünden uygun değilse özne eksikliğinden doğan anlatım bozukluğu meydana gelir.

- ▶ **“Tavanın sapı kırıldı, artık kullanılmaz.”** cümlesinde “tavanın sapı” öznesi, birinci cümlenin yüklemi olan “kırıldı” için uygunken ikinci cümlenin yüklemi olan “kullanılmaz” için uygun değildir çünkü “kullanılmaz” olan şey “tavanın sapı” değil de “tava” öznesidir. Cümlenin doğrusu “Tavanın sapı kırıldı, **tava** artık kullanılmaz.” şeklinde olmalıdır. Cümlede eksik olan “tava” sözcüğü özne olduğundan cümlede özne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır.
- ▶ **“Filminizi izledim, çok başarılıydı.”** cümlesinde “ben” gizli öznesi ve “filminizi” nesnesi, birinci cümlenin yüklemi olan “izledim” için uygunken ikinci cümlenin yüklemi olan “başarılıydı” için uygun değildir çünkü “başarılı” olan şey “ben” öznesi de değil “filminizi” nesnesi de değil, “filminiz” öznesidir. Cümlenin doğrusu “Filminizi izledim, **filminiz** çok başarılıydı.” şeklinde olmalıdır. Cümlede eksik olan “filminiz” sözcüğü özne olduğundan cümlede özne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır.
- ▶ **“Emre’nin stajı bitecek, göreve başlayacak.”** cümlesinde “Emre’nin stajı” öznesi, birinci cümlenin yüklemi olan “bitecek” için uygunken ikinci cümlenin yüklemi olan “başlayacak” için uygun değildir çünkü “başlayacak” olan şey “Emre’nin stajı” değil de “Emre” öznesidir. Cümlenin doğrusu “Emre’nin stajı bitecek, **Emre** göreve başlayacak.” şeklinde olmalıdır. Cümlede eksik olan “Emre” sözcüğü özne olduğundan cümlede özne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır.

2. ÖZNE FAZLALIĞI

Bir cümlede özne eksikliği olabileceği gibi özne fazlalığı da olabilir. Öznesi ortak sıralı ve bağlı cümlelerde, ortak özne, yüklemelerin tümüne anlam yönünden uygun olduğu hâlde fazladan bir özne daha kullanılırsa özne fazlalığından doğan anlatım bozukluğu meydana gelir.

- ▶ **“Öğrencilerimiz gelmiş, hepsi derse girmişti.”** cümlesinde “öğrencilerimiz” öznesi hem birinci cümlenin yüklemi olan “gelmiş” için hem de ikinci cümlenin yüklemi olan “girmişti” için uygundur. Bu nedenle “hepsi” öznesi fazladan kullanılmıştır. Cümlenin doğrusu “Öğrencilerimiz gelmiş, derse girmişti.” şeklinde olmalıdır.
- ▶ **“Üyeler sözlerimi dinledi, sonra herkes söz istedi.”** cümlesinde “üyeler” öznesi hem birinci cümlenin yüklemi olan “dinledi” için hem de ikinci cümlenin yüklemi olan “istedi” için uygundur. Bu nedenle “herkes” öznesi fazladan kullanılmıştır. Cümlenin doğrusu “Üyeler sözlerimi dinledi, sonra söz istedi.” şeklinde olmalıdır.
- ▶ **“Esra herkese yardım eder, o çok iyi bir insandır.”** cümlesinde “Esra” öznesi hem birinci cümlenin yüklemi olan “yardım eder” için hem de ikinci cümlenin yüklemi olan “çok iyi bir insandır” için uygundur. Bu nedenle “o” öznesi fazladan kullanılmıştır. Cümlenin doğrusu “Esra herkese yardım eder, çok iyi bir insandır.” şeklinde olmalıdır.

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde özne eksikliğinden veya fazlalığından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır, işaretleyiniz.

1. Kitaptaki yanlış düzeltilecek ve hemen basılacak.
2. Kadının saçı ağarmıştı ama hâlâ çok güzeldi.
3. Mallarımızı çaldılar, sonra da bize sattılar.
4. Akılsızlar hırsızların en zararlısıdır, onlar zamanınızı çalarlar.
5. Aracın lastiği patladı ve çok kötü bir kaza yaptı.
6. Düşünceleriniz oldukça mantıklı, size katılmamak elde değil.
7. Merdivenleri o yıkasın, sen de güzelce sil.
8. Hastanın tedavisi yapıldı ve taburcu edildi.
9. Dışarıda fırtına var, hava oldukça soğuk olmalı.
10. Gençlere yeteri kadar fırsat verilirse başarılı olurlar.

3. ÖZNE-YÜKLEM UYUMSUZLUĞU

a. Kişi bakımından özne-yüklem uyumsuzluğu anlatım bozukluğuna yol açar.

Birden fazla özne olduğunda öznelerden biri 1. kişi (ben) ise yüklem 1. çoğul (biz), 2. kişi ise (sen) yüklem 2. çoğul (siz) olur.

- “**Dışarıda sadece ben ve bir arkadaşım kaldı.**” cümlesinde kişi bakımından özne-yüklem uyumsuzluğu vardır çünkü “ben ve bir arkadaşım” öznesi 1. çoğul kişi yani “**biz**” olarak düşünülmelidir ve özne “biz” olarak düşünüldüğünde “biz” öznesinin “kaldı” yüklemiyle uyumsuz olduğu görülecektir. “Biz kaldı.” denmez. Cümledeki uyumsuzluk şöyle düzeltilebilir: “Dışarıda sadece **ben ve bir arkadaşım kaldık.**”
- “**Sen ve Özgür dersin sonunda bana uğrasın.**” cümlesinde kişi bakımından özne-yüklem uyumsuzluğu vardır çünkü “sen ve Özgür” öznesi 2. çoğul kişi yani “**siz**” olarak düşünülmelidir ve özne “siz” olarak düşünüldüğünde “siz” öznesinin “uğrasın” yüklemiyle uyumsuz olduğu görülecektir. “Siz uğrasın.” denmez. Cümledeki uyumsuzluk şöyle düzeltilebilir: “**Sen ve Özgür dersin sonunda bana uğrayın.**”

b. Tekillik-çoğulluk bakımından özne-yüklem uyumsuzluğu anlatım bozukluğuna yol açar.

İnsan isimleri çoğul durumda özne olduğunda yüklem tekil de çoğul da olabilir ancak insan dışındaki canlı veya cansız varlık isimleri çoğul durumda özne olduğunda yüklem tekil olmak zorundadır.

- “**Öğrenciler**, şenlikte **güzelce eğlendiler.**” cümlesi de “**Öğrenciler**, şenlikte **güzelce eğlendi.**” cümlesi de doğrudur çünkü cümlelerin öznesi olan “**öğrenciler**” insan ve çoğul durumdadır. Yüklem tekil de çoğul da olabilir.
- “**Bahar yağmurları** bu yıl bir hafta geç başladılar.” cümlesinde **tekillik-çoğulluk bakımından özne-yüklem uyumsuzluğu** vardır çünkü cümlenin öznesi olan “bahar yağmurları” insan dışı bir varlık ve çoğuldur ve yüklem de çoğuldur. Bu durumlarda yüklem tekil olmalıdır. Cümledeki uyumsuzluk şöyle düzeltilebilir: “**Bahar yağmurları** bu yıl bir hafta geç **başladı.**”
- **Köpekler** sabaha kadar **havladılar.** (Yanlış) **Köpekler** sabaha kadar **havladı.** (Doğru)
- **Çiçekler** sıcağın **kurumuşlar.** (Yanlış) **Çiçekler** sıcağın **kurumuş.** (Doğru)
- **Bu sıralar** çok sağlam **yapılmışlar.** (Yanlış) **Bu sıralar** çok sağlam **yapılmış.** (Doğru)
- **Kanun maddeleri** Mecliste **ele alındılar.** (Yanlış) **Kanun maddeleri** Mecliste **ele alındı.** (Doğru)

UYARI

İnsan dışındaki canlı veya cansız varlık isimleri çoğul durumda özne olduğunda cümlede kişileştirme (insana özgü özelliklerin insan dışı varlıklara aktarılması) yapılmışsa yüklem tekil de çoğul da olabilir. Aşağıdaki cümlelerde tekillik-çoğulluk bakımından özne-yüklem uyumsuzluğu yoktur:

- **Martılar** bize selam **getirdiler.**
- **Kuşlar** gökyüzünde dans **ediyorlar.**
- **Dağlar** beyaz şallarını omuzlarına **attılar.**

UYARI

Topluluk isimleri çoğul eki almadan özne olduğunda yüklem tekil olur.

- **Bizim takım** sahaya **çıktılar.** (Yanlış) **Bizim takım** sahaya **çıktı.** (Doğru)

Topluluk isimleri çoğul eki alarak özne olduğunda yüklem tekil de çoğul da olabilir.

- **Takımlar** nihayet sahaya **çıktılar.** (Doğru) **Takımlar** nihayet sahaya **çıktı.** (Doğru)

UYARI

Çoğul sayıların öznede bulunduğu durumlarda yüklem tekil olmalıdır.

- **İki kişi** bankayı **soymuşlar.** (Yanlış) **İki kişi** bankayı **soymuş.** (Doğru)
- Derse **on öğrenci** **girmediler.** (Yanlış) Derse **on öğrenci** **girmediler.** (Doğru)

UYARI

Saygı, sitem, küçümseme gibi durumlar için özne tekil de olsa yüklem çoğul yapılabilir.

- **Ahmet Bey** bizi hatırlamadılar. (Doğru) **Ayşe Hanım** odasında yoklar. (Doğru)

UYARI

Öznede belgisiz zamir ya da belgisiz sıfat varsa yüklem tekil olur.

- **Hiçbiri** sisten dolayı sizi görmüyorlar. (Yanlış) **Hiçbiri** sisten dolayı sizi görmüyor. (Doğru)
 ► **Herkes** bu konuda aynı fikirdeydiler. (Yanlış) **Herkes** bu konuda aynı fikirdeydi. (Doğru)
 ► **Birçok kişi** aynı sorunu tartışıyolar. (Yanlış) **Birçok kişi** aynı sorunu tartışıyor. (Doğru)

UYARI

“Hiç kimse, kimse, hiçbiri” özneleri olumsuzluk bildirdiğinden yüklem de olumsuz olmalıdır. Yüklem olumlu olduğunda özne-yüklem uyumsuzluğundan kaynaklanan anlatım bozukluğu olur.

- “Kimse yardım etmiyor, kazayı seyrediyordu.” cümlesinde “kimse” öznesi, birinci cümlenin yüklemi olan “yardım etmiyor” için uygunken ikinci cümlenin yüklemi olan “seyrediyordu” için uygun değildir çünkü “kimse” öznesi olumsuzluk bildirir ve “seyrediyordu” yüklemi de olumludur. Bu cümlede özne-yüklem uyumsuzluğundan kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Ayrıca cümlenin düzeltilmesi için ikinci yükleme “herkes” öznesinin getirilmesi gerektiğinden cümlede özne eksikliği de var denir. Cümlenin doğrusu “Kimse yardım etmiyor, herkes kazayı seyrediyordu.” şeklinde olmalıdır.

“Herkes, hepsi, hepiniz” özneleri olumlu olduklarından yüklem de olumlu olmalıdır. Yüklem olumsuz olduğunda özne-yüklem uyumsuzluğundan kaynaklanan anlatım bozukluğu olur.

- “Herkes ona güvendi, karşı çıkmadı.” cümlesinde “herkes” öznesi, birinci cümlenin yüklemi olan “güvendi” için uygunken ikinci cümlenin yüklemi olan “karşı çıkmadı” için uygun değildir çünkü “herkes” öznesi olumlu anlam bildirir ve “güvendi” yüklemi de olumludur. Bu cümlede özne-yüklem uyumsuzluğundan kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Ayrıca cümlenin düzeltilmesi için ikinci yükleme “hiç kimse” öznesinin getirilmesi gerektiğinden cümlede özne eksikliği de var denir. Cümlenin doğrusu “Herkes ona güvendi, hiç kimse karşı çıkmadı.” şeklinde olmalıdır.

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde özne-yüklem uyumsuzluğundan kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır, işaretleyiniz.

1. İspanya'daki yarışmaya, iki kişi ve ben gittik.
 2. Bu çağda günler su gibi akıp gidiyorlar, derdi.
 3. Arkadaşların hiçbiri gelmemiş, sinemaya gitmiş.
 4. Tiyatro salonunda ben ve bir yabancı kalmıştı.
 5. Sen ve o burada sabaha kadar nöbet tutacaksınız.
 6. Hepiniz içeri girin, dışarı çıkmayın sakın.
 7. Korkular üzerlerine gidildikçe azalır.
 8. Bugünlerde yapraklar, birer birer sararıyor.
 9. O akşam ben kendi odama, o da kendi odasına çekilmişti.
 10. Sen ve arkadaşların, yarınki derse katılın mutlaka.
 11. Komşunun kedileri apartmanın bahçesinde oynuyordu.
 12. Çoğu, ünlü yazarın adını dahi duymamışlardı.
 13. Toplantıya farklı ülkelerden yirmi iş insanı katıldı.
 14. Hiç kimse ona gerçeği anlatmamış, onu oyalamıştı.
 15. Gördüklerimiz beni ve onu şaşkına çevirmişti.

4. NESNE EKSİKLİĞİ

Birden çok yargının bulunduğu cümlelerde, yüklemelerin birine nesne getirilmesi gerektiği hâlde getirilmemişse nesne eksikliğinden doğan anlatım bozukluğu meydana gelir.

- “**Paraya yazı yazmış bir de buruşturup atıyor.**” cümlesinde nesne eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Birinci cümledeki “paraya” dolaylı tümleci birinci cümledeki yüklemine uymakta ancak ikinci cümledeki yüklemine uymamaktadır. İkinci cümledeki yüklemine “parayı” nesnesinin getirilmesi gerekmektedir. Nesneyi bulmak için şu soruyu sorduğumuzda cevap alamıyoruz: “Neyi buruşturup atıyor?” Cevap “**parayı**” nesnesidir ancak cümlede yoktur. Cümle şu şekilde düzeltilmelidir: “Paraya yazı yazmış bir de **parayı** buruşturup atıyor.”
- “**Ali’ye hem kızıyor hem de çok seviyordu.**” cümlesinde nesne eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Birinci cümledeki “Ali’ye” dolaylı tümleci birinci cümledeki yüklemine uymakta ancak ikinci cümledeki yüklemine uymamaktadır. İkinci cümledeki yüklemine “Ali’yi” nesnesinin getirilmesi gerekmektedir. Nesneyi bulmak için şu soruyu sorduğumuzda cevap alamıyoruz: “Kimi seviyordu?” Cevap “**Ali’yi**” nesnesidir ancak cümlede yoktur. Cümle şu şekilde düzeltilmelidir: “Ali’ye hem kızıyor hem de **Ali’yi** çok seviyordu.”
- “**Günlerdir ne eve gitmiş ne de aramış.**” cümlesinde nesne eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Birinci cümledeki “eve” dolaylı tümleci birinci cümledeki yüklemine uymakta ancak ikinci cümledeki yüklemine uymamaktadır. İkinci cümledeki yüklemine “evi” nesnesinin getirilmesi gerekmektedir. Nesneyi bulmak için şu soruyu sorduğumuzda cevap alamıyoruz: “Neyi aramış?” Cevap “**evi**” nesnesidir ancak cümlede yoktur. Cümle şu şekilde düzeltilmelidir: “Günlerdir ne eve gitmiş ne de **evi** aramış.”

5. NESNE FAZLALIĞI

Bir cümlede nesne eksikliği olabileceği gibi nesne fazlalığı da olabilir. Nesnesi ortak sıralı ve bağlı cümlelerde, ortak nesne, yüklemelerin tümüne anlam yönünden uygun olduğu hâlde fazladan bir nesne daha kullanılırsa nesne fazlalığından doğan anlatım bozukluğu meydana gelir.

- “**Annesini çok özleyor, onu her an görmek istiyordu.**” cümlesinde “annesini” nesnesi hem birinci cümledeki yüklemine hem ikinci cümledeki yüklemine uymaktadır. Bu nedenle cümledeki “onu” nesnesi fazladır. Cümledeki doğrusu şöyle olmalıdır: “Annesini çok özleyor, her an görmek istiyordu.”
- “**Polis, hırsızı yakalamış; onu hemen sorgulamıştı.**” cümlesinde “hırsızı” nesnesi hem birinci cümledeki yüklemine hem ikinci cümledeki yüklemine uymaktadır. Bu nedenle cümledeki “onu” nesnesi fazladır. Cümledeki doğrusu şöyle olmalıdır: “Polis, hırsızı yakalamış; hemen sorgulamıştı.”
- “**Arkadaşını çok sever, onu yere göğe sığdıramaz.**” cümlesinde “arkadaşını” nesnesi hem birinci cümledeki yüklemine hem ikinci cümledeki yüklemine uymaktadır. Bu nedenle cümledeki “onu” nesnesi fazladır. Cümledeki doğrusu şöyle olmalıdır: “Arkadaşını çok sever, yere göğe sığdıramaz.”

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde nesne eksikliğinden veya fazlalığından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır, işaretleyiniz.

1. Ona sevgiyle bakıyor, hiç üzümüyordu.
2. Sana kızmayacak, hoşgörüyü karşılayacaktı.
3. Tabloyu beğenmedi de ondan geri bıraktı.
4. Seni önce birine sordum, sonra burada buldum.
5. Derslerine çalışmıyor, ihmal ediyordu.
6. Eleştirilerinizi bekliyorum, inanın onlar benim yolumu aydınlatan neferlerdir.
7. Görevini yapmayan işçilere kızıp onları azarladı.
8. Senin düşüncelerine katılıyor, destekliyor.
9. Adresinizi bilmiyordum, yandaki terziden öğrendim.
10. Kitabı inceledim yalnız onu beğenmedim.

6. DOLAYLI TÜMLEÇ EKSİKLİĞİ

Birden çok yargının bulunduğu cümlelerde, yargıların birine dolaylı tümleç getirilmesi gerektiği hâlde getirilmemişse dolaylı tümleç eksikliğinden doğan anlatım bozukluğu meydana gelir.

- **“Otobüse binmesiyle inmesi bir oldu!”** cümlesinde dolaylı tümleç eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümledeki “otobüse” dolaylı tümleci, “binme” yan cümlesine uymakta ancak “inme” yan cümlesine uymamaktadır. Çünkü “inme” yan cümlesine “otobüsten” veya “oradan” dolaylı tümlecinin getirilmesi gerekmektedir. Cümlelerin doğrusu şöyle olmalıdır: “Otobüse binmesiyle **otobüsten** inmesi bir oldu!”
- **“Annen seni seviyor ve güveniyor.”** cümlesinde dolaylı tümleç eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Birinci cümledeki “seni” nesnesi birinci cümledeki yüklemine uymakta ancak ikinci cümledeki yüklemine uymamaktadır. İkinci cümledeki yüklemine “sana” dolaylı tümlecinin getirilmesi gerekmektedir. Cümle şu şekilde düzeltilmelidir: “Annen seni seviyor ve **sana** güveniyor.”
- **“Düşman kenti kuşatmış ama girememişti.”** cümlesinde dolaylı tümleç eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Birinci cümledeki “kenti” nesnesi birinci cümledeki yüklemine uymakta ancak ikinci cümledeki yüklemine uymamaktadır. İkinci cümledeki yüklemine “kente” veya “oraya” dolaylı tümlecinin getirilmesi gerekmektedir. Cümle şu şekilde düzeltilmelidir: “Düşman kenti kuşatmış ama **kente** girememişti.”

7. DOLAYLI TÜMLEÇ FAZLALIĞI

Bir cümlede dolaylı tümleç eksikliği olabileceği gibi dolaylı tümleç fazlalığı da olabilir. Dolaylı tümleci ortak sıralı ve bağlı cümlelerde, ortak dolaylı tümleç, yüklemelerin tümüne anlam yönünden uygun olduğu halde fazladan bir dolaylı tümleç daha kullanılırsa dolaylı tümleç fazlalığından doğan anlatım bozukluğu meydana gelir.

- **“İnsanlara iyi davranır, onlara saygı gösterirdi.”** cümlesinde “insanlara” dolaylı tümleci hem birinci cümledeki yüklemine hem ikinci cümledeki yüklemine uymaktadır. Bu nedenle cümledeki “onlara” dolaylı tümleci fazladır. Cümlelerin doğrusu şöyle olmalıdır: “İnsanlara iyi davranır, saygı gösterirdi.”
- **“Ankara’da okuyor, orada güzel günler yaşıyordu.”** cümlesinde “Ankara’da” dolaylı tümleci hem birinci cümledeki yüklemine hem ikinci cümledeki yüklemine uymaktadır. Bu nedenle cümledeki “orada” dolaylı tümleci fazladır. Cümlelerin doğrusu şöyle olmalıdır: “Ankara’da okuyor, güzel günler yaşıyordu.”
- **“Mahalleden çıkmıyordu, oradan hiç ayrılmamıştı.”** cümlesinde “mahalleden” dolaylı tümleci hem birinci cümledeki yüklemine hem ikinci cümledeki yüklemine uymaktadır. Bu nedenle cümledeki “oradan” dolaylı tümleci fazladır. Cümlelerin doğrusu şöyle olmalıdır: “Mahalleden çıkmıyordu, oradan hiç ayrılmamıştı.”

8. ZARF TÜMLECİ EKSİKLİĞİ

Zarf tümleci ortak sıralı ve bağlı cümlelerde, ortak zarf tümleci, yüklemelerin tümüne anlam yönünden uygun değilse zarf tümleci eksikliğinden doğan anlatım bozukluğu meydana gelir.

- **“Seni her zaman sevdim, bu sevgiyi yitirmedim.”** cümlesinde zarf tümleci eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümledeki “her zaman” zarf tümleci, birinci cümledeki yüklemine uymakta ancak ikinci cümledeki yüklemine uymamaktadır. Çünkü yüklem olumlu olduğunda “her zaman, hep”, olumsuz olduğunda “hiçbir zaman, hiç, asla” zarf tümleçleri kullanılır. “Bu sevgiyi her zaman yitirmedim.” gibi bir yargı olmayacağından ikinci yüklem zarf tümleci eksiktir. **İkinci cümledeki yüklemine “hiçbir zaman” zarf tümlecinin getirilmesi gerekmektedir.** Cümle şöyle olmalıdır: “Seni her zaman sevdim, bu sevgiyi **hiçbir zaman** yitirmedim.”
- **“O hep başkalarını eleştirir, kendine bakmaz.”** cümlesinde zarf tümleci eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümledeki “hep” zarf tümleci, birinci cümledeki yüklemine uymakta ancak ikinci cümledeki yüklemine uymamaktadır. Çünkü yüklem olumlu olduğunda “her zaman, hep”, olumsuz olduğunda “hiçbir zaman, hiç, asla” zarf tümleçleri kullanılır. “Hep kendine bakmaz.” gibi bir yargı olmayacağından ikinci yüklem zarf tümleci eksiktir. **İkinci cümledeki yüklemine “hiç” zarf tümlecinin getirilmesi gerekmektedir.** Cümle şöyle olmalıdır: “O hep başkalarını eleştirir, kendine **hiç** bakmaz.”

- **“Asla sözünden çıkmadı, ne dediyse yaptı.”** cümlesinde zarf tümleci eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümledeki “asla” zarf tümleci, birinci cümlenin yüklemine uymakta ancak ikinci cümlenin yüklemine uymamaktadır. Çünkü yüklem olumlu olduğunda “her zaman, hep”, olumsuz olduğunda “hiçbir zaman, hiç, asla” zarf tümleçleri kullanılır. “Asla ne dediyse yaptı.” gibi bir yargı olmayacağından ikinci yüklem zarf tümleci eksiktir. **İkinci cümlenin yüklemine “hep” zarf tümlecini getirilmesi gerekmektedir.** Cümle şöyle olmalıdır: “Asla sözünden çıkmadı, ne dediyse **hep** yaptı.”

9. EDAT TÜMLECİ EKSİKLİĞİ

Birden çok yargının bulunduğu cümlelerde, yargıların birine edat tümleci getirilmesi gerektiği halde getirilmemiş edat tümleci eksikliğinden doğan anlatım bozukluğu meydana gelir.

- **“Mehmet’i arayıp buluşmam gerekiyor.”** cümlesinde edat tümleci eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. **Cümledeki** “Mehmet’i” nesnesi, “arayıp” yan cümlesine uymakta ancak “buluşma” yan cümlesine uymamaktadır. “Buluşma” yan cümlesine “Mehmet’le” veya “onunla” edat tümlecini getirilmesi gerekmektedir. Cümlenin doğrusu şöyle olmalıdır: “Mehmet’i arayıp **Mehmet’le** buluşmam gerekiyor.”
- **“Genç sanatçılara yardım eder, her zaman ilgilenirdi.”** cümlesinde edat tümleci eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Birinci cümledeki “genç sanatçılara” dolaylı tümleci birinci cümlenin yüklemine uymakta ancak ikinci cümlenin yüklemine uymamaktadır. İkinci cümlenin yüklemine “genç sanatçılarla” veya “onlarla” edat tümlecini getirilmesi gerekmektedir. Cümle şu şekilde düzeltilmelidir: “Genç sanatçılara yardım eder, **genç sanatçılarla** ilgilenirdi.”
- **“Seni görmek ve karşılaşmak istemiyor.”** cümlesinde edat tümleci eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümledeki “seni” nesnesi, “görmek” yan cümlesine uymakta ancak “karşılaşmak” yan cümlesine uymamaktadır. “Karşılaşmak” yan cümlesine “seninle” edat tümlecini getirilmesi gerekmektedir. Cümlenin doğrusu şöyle olmalıdır: “Seni görmek ve **seninle** karşılaşmak istemiyor.”

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde tümleç eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır, işaretleyiniz.

1. Her zaman beni eleştirir ve tartışır.
2. Sizden bunu beklemeydim, daha ılımlı bir cevap umuyordum.
3. Hiç kendini düşünmedi, ailesi için çalıştı.
4. Pencereye baktı ve bize birkaç soru sordu.
5. İnsanları etkiledi, neşeli dakikalar yaşattı.
6. Kendimizi kötü hissettiğimiz her an kitaplara sığınmalı, onlarda çareler aramalıyız.
7. Böyle durumlarda telaşa kapılmaz, kararını değiştirmez.
8. Ne konuyu biliyorsun ne de öğrenmeye çalışıyorsun.
9. En çok kızını sever, hediyeler alırdı.
10. Kitapları çok severdi, kütüphanesinde onlarca kitap vardı.
11. Futbolcuları yanına çağırırdı, tek tek tebrik etti.
12. Hayata dört elle sarılıp zevk almayı bilmeliyiz.
13. Evden sessizce çıktık, sokakta lambalar yanmıyordu.
14. Akşamları kitapçıya uğrar, sohbet ederdi onunla.
15. Sabahı severiz çünkü sabah gündüzün başlangıcıdır.

10. YÜKLEM EKSİKLİĞİ

Sıralı ve bağlı cümlelerde yüklem ortak olmadığı halde ortakmış gibi kullanılırsa anlatım bozukluğu meydana gelir. Farklı yüklemere bağlanması gereken özneler, tümleçler aynı yükleme bağlandığında da aynı bozukluk meydana gelir.

- ▶ “**Sabahleyin ben işe, siz okula gideceksiniz.**” cümlesinde yüklem eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümlede birinci özne olan “ben” aslında “siz” ikinci öznesinin yüklemi olan “gideceksiniz” yüklemine bağlanmakta ancak “ben gideceksiniz” yargısı uygun olmamaktadır. Bu nedenle “ben” öznesine, eksik olan “gideceğim” yüklemi getirilmelidir. Cümle şöyle olmalıdır: “Sabahleyin ben işe **gideceğim**, siz okula gideceksiniz.”
- ▶ “**Amcam, suyu az, çayı ise hiç içmezdi.**” cümlesinde yüklem eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümlede birinci zarf tümlecine olan “az” aslında “hiç” zarf tümlecinin yüklemi olan “içmezdi” yüklemine bağlanmakta ancak “az içmezdi” yargısı cümledeki karşılaştırmadan dolayı uygun olmamaktadır. Bu nedenle “az” zarf tümlecine, eksik olan “içerdi” yüklemi getirilmelidir. Cümle şöyle olmalıdır: “Amcam, suyu az **içerdi**, çayı ise hiç içmezdi.”

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde yüklem eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır, işaretleyiniz.

1. Tüm gençliği ilgilendiren bu konuya özen ve önem verilmeli.
2. Ay bir yandan sen bir yandan sar beni.
3. Babam üst kattaydı, biz salonda oturuyorduk.
4. İşe gitmeden önce bu saatlerde sadece çay ve simit yiyorum.
5. Hava çok nemliydi, hepimiz terden sırlıslıkam olmuşuk.
6. Ne sen beni unut ne de ben seni.
7. Çamaşırları ben, bulaşıkları kardeşim yıkadı.
8. Yazları köye gider, orada kalırdık.
9. Raporları bu sabah getirdiler, henüz inceleyemedim.
10. İstanbul'a bir kez, İzmir'e hiç gitmedim.

11. FİİLİMSİ (EYLEMSİ) EKSİKLİĞİ

Bazı cümlelerde fiilimsi ortak olmadığı halde ortakmış gibi kullanılırsa anlatım bozukluğu meydana gelir.

- ▶ “**Gizli ve yasal olmayan yollarla para kazanıyordu.**” cümlesinde fiilimsi eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümlede “olmayan” fiilimsisi “gizli” ve “yasal” sözcükleri için ortak kullanılmıştır. Ancak bu ortak kullanım cümlelerin anlamına uygun değildir çünkü “yasal olmayan yollardan para kazanmak” açıkça olamaz, gizli olmak zorundadır. “Gizli” sözcüğüne “olan” fiilimsisi getirilerek bu bozukluk giderilebilir: “Gizli **olan** ve yasal olmayan yollarla para kazanıyordu.”
- ▶ “**Çok az hatta hiç çalışmadan kazandı.**” cümlesinde fiilimsi eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümlede “çalışmadan” fiilimsisi “çok az” ve “hiç” sözcükleri için ortak kullanılmıştır. Ancak bu ortak kullanım cümlelerin anlamına uygun değildir çünkü “hiç çalışmadan” ve “az çalışmadan” ifadeleri anlamca çelişir. “Çok az” ifadesine “çalışarak” fiilimsisi getirilerek bu bozukluk giderilebilir: “Çok az **çalışarak** hatta hiç çalışmadan kazandı.”

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde fiilimsi eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır, işaretleyiniz.

1. Her an yere düşüp kırılabilir diye korkuyordu.
2. Kemerini ve ayakkabılarını giyerek çıktı.
3. Arabayı birkaç gün ya da hiç kullanmadan satarız.
4. Annem kasada duracak teyzem de mutfakta.
5. Kenti kaleyi ve bizi öldürerek alabilirler.
6. Sağlıklı ve yaşlı olmayan, bu sporu yapmalı.
7. Işıkları yanan evleri saymaya başlıyorum.
8. Resim ve müzik dinleyerek yaşardı.
9. Kollarını kaldırıp ellerini çırpırsa bir anda uçacaktı.
10. Gitmesi gerektiğini ve en kısa zamanda döneceğini söyledi.

12. FİİLİMSİ (EYLEMSİ) UYUMSUZLUĞU

Cümlede kullanılan fiilimsiler, aldıkları fiilimsi ekleri açısından uyumlu olmalıdır. Bu uyum sağlanmazsa bir anlatım bozukluğu ortaya çıkar.

- “**Babamın ne gelişini ne de gittiğini duyduk.**” cümlesinde fiilimsi (eylemsi) uyumsuzluğundan kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır. Cümlede “gel-“ fiili “-ış” isim-fiil eki almış, “git-“ fiili “-dik” sıfat-fiil eki almıştır ancak cümlede kullanılan fiilimsilerin aynı fiilimsi eklerini almaları, fiilimsi uyumu açısından önemlidir. Bu cümlede, fiilimsiler farklı fiilimsi eklerini aldıkları için fiilimsi uyumsuzluğu vardır. Uyumsuzluk, fiilimsilerin aynı fiilimsi eklerini almasıyla düzeltilebilir: “Babamın ne **gelişini** ne de **gidişini** duyduk.” veya “Babamın ne **geldiğini** ne de **gittiğini** duyduk.”
- Vergilerin böyle **toplanacağını** sağlayacaklar. (Yanlış) ➤ Vergilerin böyle **toplanmasını** sağlayacaklar. (Doğru)
- Seni **anladığımı** ve **onaylamamı** unuttun mu? (Yanlış) ➤ Seni **anladığımı** ve **onayladığımı** unuttun mu? (Doğru)
- Beni en çok sevindiren senin **geldiğindi**. (Yanlış) ➤ Beni en çok sevindiren senin **gelmendi**. (Doğru)

13. EK EYLEM (EK FİİL) EKSİKLİĞİ

Kimi cümlelerde ek eylemin ortak kullanılması, anlatım bozukluğuna yol açabilir.

- “**Kızım çok akıllı ve tembel değildi.**” cümlesinde ek eylem eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Cümlede “idi” ek eylemini almış olan değil edatı hem “akıllı” hem de “tembel” kavramları için ortak kullanılmıştır ancak bu kullanımda anlamca uygun olmayan bir durum söz konusudur. Birisi için hem “akıllı değil” hem de “tembel değil” ifadeleri kullanılamaz. Bu nedenle “**akıllı**” sözcüğüne “**idi**” ek eylemi getirilmeli, böylece anlatım bozukluğu düzeltilmelidir: “Kızım çok **akıllı idi** ve tembel değildi.” veya “Kızım çok **akıllıydı** ve tembel değildi.”
- “**Öğretmen ya da öğretmenlikle ilgileniyorsanız bu filmi mutlaka izleyin.**” cümlesinde ek eylem eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Cümlede “ise” ek eylemini almış olan ilgileniyorsanız sözcüğü hem “öğretmen” hem de “öğretmenlik” kavramları için ortak kullanılmıştır ancak bu kullanımda anlamca uygun olmayan bir durum söz konusudur. Çünkü cümleden “öğretmenle ilgileniyorsanız” anlamı çıkmaktadır oysa kastedilen “öğretmensiniz” ifadesidir. Bu nedenle “**öğretmen**” sözcüğüne “**ise**” ek eylemi getirilmeli, böylece anlatım bozukluğu düzeltilmelidir: “**Öğretmensiniz** ya da öğretmenlikle ilgileniyorsanız bu filmi mutlaka izleyin.”
- Kaşları çatık, çehresi de pek sevimli değildi. (Yanlış) ➤ Kaşları **çatıktı**, çehresi de pek sevimli değildi. (Doğru)
- Çocuğun boyu kısa, bedeni biçimli değildi. (Yanlış) ➤ Çocuğun boyu **kısaydı**, bedeni biçimli değildi. (Doğru)
- Ses tonları iyi, Türkçeleri fena değildi. (Yanlış) ➤ Ses tonları **iyiydi**, Türkçeleri fena değildi. (Doğru)
- Yemekler güzel ama servis iyi değildi. (Yanlış) ➤ Yemekler **güzel** ama servis iyi değildi. (Doğru)

14. ÇATI UYUMSUZLUĞU

Bir cümlede öğeleri ortak kullanılan fiillerin, fiilimsilerin çatı bakımından uyuşmaması, birinin etken çatılı diğerinin edilgen çatılı olması çatı uyumsuzluğundan kaynaklanan anlatım bozukluğuna yol açabilir.

- “**Ev çabucak temizlenip eve eşyaları yerleştireceğim.**” cümlesinde çatı uyumsuzluğundan kaynaklanan anlatım bozukluğu yapılmıştır. Cümlede edilgen çatılı bir fiilimsi ve etken çatılı bir fiil kullanılmıştır. Yargılar çatılarından uyumsuzdur. Cümle şöyle düzeltilebilir: “Ev çabucak **temizlenip** eve eşyalar **yerleştirildi**.” veya “Evi çabucak **temizleyip** eve eşyaları **yerleştirdik**.”
- Gazeteleri **arayarak** olay hakkında **bilgi verildi**. (Yanlış) ➤ Gazeteler **aranarak** olay hakkında **bilgi verildi**. (Doğru)
- Gazeteleri **arayarak** olay hakkında **bilgi verdi**. (Doğru)
- Ders **çalıştık**, sonra da televizyon **seyredildi**. (Yanlış) ➤ Ders **çalışıldı**, sonra da televizyon **seyredildi**. (Doğru)
- Biraz ders **çalıştık**, sonra da televizyon **seyrettik**. (Doğru)

15. TAMLAMA YANLIŞLARI

a. Tamlayan Eksikliği

İsim tamlamalarında birinci unsur olan tamlayanın bazı cümlelerde kullanılmaması, anlatım bozukluğuna yol açar.

- “Ankara’da yaşıyor ama soğuşuna alışamadı.” cümlesinde tamlayan eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. “Neyin soğuşuna alışamadı?” sorusuna cevap verilemiyor. Cümle şöyle düzeltilmelidir: “Ankara’da yaşıyor ama **Ankara’nın soğuşuna** alışamadı.”
- “Onu görmeye ne vaktim var ne de zamanıdır.” cümlesinde tamlayan eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. “Neyin zamanıdır?” sorusuna cevap verilemiyor. Cümle şöyle düzeltilmelidir: “Onu görmeye ne vaktim var ne de **onu görmenin zamanıdır**.”
- “Dedemden bana ev ve arkasındaki bahçe kaldı.” cümlesinde tamlayan eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. “Neyin arkası?” sorusuna cevap verilemiyor. Cümle şöyle düzeltilmelidir: “Dedemden bana ev ve **evin arkasındaki** bahçe kaldı.”

b. Tamlanan Eksikliği

İsim tamlamalarında ikinci unsur olan tamlananın bazı cümlelerde kullanılmaması, anlatım bozukluğuna yol açar.

- “Bu işe ne senin ne de benim gücüm yeter.” cümlesinde tamlanan eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. İki tamlayan ortak bir tamlanana bağlanmıştır ancak bir uyumsuzluk doğmuştur. “**Benim gücüm**” uygun olmaktadır ancak “**senin gücüm**” uygun değildir. Bu nedenle cümle “senin” tamlayanına “gücün” tamlananı getirilerek şöyle düzeltilmelidir: “Bu işe ne **senin gücün** ne de **benim gücüm** yeter.”
- “Paranın bir kısmını senin bir kısmını da benim adıma bankaya yatırdım.” cümlesinde tamlanan eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. İki tamlayan ortak bir tamlanana bağlanmıştır ancak bir uyumsuzluk doğmuştur. “**Benim adıma**” uygun olmaktadır ancak “**senin adıma**” uygun değildir. Bu nedenle cümle “senin” tamlayanına “adına” tamlananı getirilerek şöyle düzeltilmelidir: “Paranın bir kısmını **senin adına** bir kısmını da **benim adıma** bankaya yatırdım.”
- “Benim ve onun fikrini beğenmeyebilirsiniz.” cümlesinde tamlanan eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. İki tamlayan ortak bir tamlanana bağlanmıştır ancak bir uyumsuzluk doğmuştur. “**Onun fikrini**” uygun olmaktadır ancak “**benim fikrini**” uygun değildir. Bu nedenle cümle “benim” tamlayanına “fikrimi” tamlananı getirilerek şöyle düzeltilmelidir: “**Benim fikrimi** ve **onun fikrini** beğenmeyebilirsiniz.”

c. Tamlayan Eki (İlgi Eki) Eksikliği

İsim tamlamalarında tamlayan ekinin bazı cümlelerde kullanılmaması, anlatım bozukluğuna yol açar.

- “Ülkemiz üç tarafı denizlerle çevrilidir.” cümlesinde tamlayan ekinin kullanılmaması, anlatım bozukluğuna yol açmıştır. “Neyin üç tarafı denizlerle çevrilidir?” diye sorulduğunda “Ülkemiz üç tarafı” cevabı yeterli olmamaktadır. Bu nedenle cümle “ülkemiz” tamlayanına tamlayan eki getirilerek şöyle düzeltilmelidir: “**Ülkemizin** üç tarafı denizlerle çevrilidir.”
- “Polis her konuda önlem alması gerekiyor.” cümlesinde tamlayan ekinin kullanılmaması, anlatım bozukluğuna yol açmıştır. “Kimin her konuda önlem alması gerekiyor?” diye sorulduğunda “Polis önlem alması” cevabı yeterli olmamaktadır. Bu nedenle cümle “polis” tamlayanına tamlayan eki getirilerek şöyle düzeltilmelidir: “**Polisin** her konuda önlem **alması** gerekiyor.”
- “Aile çocukların yetişmesinde payı büyüktür.” cümlesinde tamlayan ekinin kullanılmaması, anlatım bozukluğuna yol açmıştır. “Kimin çocukların yetişmesinde payı büyüktür?” diye sorulduğunda “Aile çocukların yetişmesinde payı” cevabı yeterli olmamaktadır. Bu nedenle cümle “aile” tamlayanına tamlayan eki getirilerek şöyle düzeltilmelidir: “**Ailenin** çocukların yetişmesinde **payı** büyüktür.”

ç. Tamlanan Ekinin (İyelik Eki) Gereksiz Kullanılması

İsim tamlamalarında tamlanan ekinin bazı cümlelerde gereksiz kullanılması, anlatım bozukluğuna yol açar. Bu durumlarda genellikle şu yöntem izlenir: Bir sözcükte “-masını” veya “-mesini” ekleri varsa bu ekleri çıkarıp bu eklerin yerine “-mayı” veya “-meyi” eklerini getirin. Cümleye uygun düşüyorsa tamlanan eki (iyelik eki) gereksiz kullanılmıştır, denir.

- Çalışmasını sevmiyor; ama çalışmaya mecbur. (Yanlış) ➤ Çalışmayı sevmiyor; ama çalışmaya mecbur. (Doğru)
- Adam daha konuşmasını bile öğrenememiş. (Yanlış) ➤ Adam daha konuşmayı bile öğrenememiş. (Doğru)

d. Bir İsim ve Bir Sıfatın Ortak Bir Tamlanana Bağlanması

Bir isim ve bir sıfatın ortak bir tamlanana bağlanması, anlatım bozukluğuna yol açar çünkü isim tamlamalarında da tamlanan iyelik eki aldığı hâlde sıfat tamlamalarında tamlanan ek almaz. Dolayısıyla tamlananlar, nitelikleri farklı olduğundan, ortak kullanılamaz.

- “Kaza yerine birçok askerî ve polis aracı geldi.” cümlesinde “araç” sözcüğü hem “askerî” hem “polis” sözcüklerinin tamlananı durumundadır. Ancak “polis aracı” isim tamlamasıdır ve tamlanan iyelik eki almıştır. “Askerî” sözcüğü ise sıfat olabilecek bir sözcüktür ve “askerî araç” şeklinde sıfat tamlaması yapar; tamlanan da ek almaz. Dolayısıyla “aracı” sözcüğü ortak tamlanan olarak kullanılamaz. Cümle şöyle düzeltilmelidir: “Kaza yerine birçok askerî araç ve polis aracı geldi.”
- “Özel ve tür adlarının yazımına dikkat edilmelidir.” cümlesinde “ad” sözcüğü hem “özel” hem “tür” sözcüklerinin tamlananı durumundadır. Ancak “tür adları” isim tamlamasıdır ve tamlanan iyelik eki almıştır. “Özel” sözcüğü ise sıfat olabilecek bir sözcüktür ve “özel adlar” şeklinde sıfat tamlaması yapar; tamlanan da ek almaz. Dolayısıyla “adlarının” sözcüğü ortak tamlanan olarak kullanılamaz. Cümle şöyle düzeltilmelidir: “Özel adların ve tür adlarının yazımına dikkat edilmelidir.”

e. Çoğul Anlamlı Sıfatlar Kullanıldığında İsme Çoğul Eki Getirilmesi

Çoğul anlamlı sıfatlar kullanıldığında isme çoğul eki getirilmesi, anlatım bozukluğuna yol açar. Bu durum, çoğul ekinin gereksiz kullanılması olarak da ifade edilebilir.

- “Geceye birçok davetliler katıldı.” cümlesinde “birçok” sıfatı çoğul bir anlam verdiği hâlde “davetliler” sözü de çoğul eki almıştır. Cümleden çoğul eki çıkarılmalıdır: “Geceye birçok davetli katıldı.”
- Birkaç öğrencilerimiz sınava girmemiş. (Yanlış) ➤ Birkaç öğrencimiz sınava girmemiş. (Doğru)
- Her türlü tedbirler alındı. (Yanlış) ➤ Her türlü tedbir alındı. (Doğru)
- Birçok festivaller düzenlendi bu yaz. (Yanlış) ➤ Birçok festival düzenlendi bu yaz. (Doğru)

16. YAPILARI YANLIŞ OLAN SÖZCÜKLER

Sözcüklerin dilin yapısına aykırı yapılanması anlatımı bozmaktadır.

- Öğrencilere konuyla ilgili ödevler verilebilir. (Yanlış) ➤ Öğrencilere konuyla ilgili ödevler verilebilir. (Doğru)
- Bu felaketin önüne geçilebilemedi. (Yanlış) ➤ Bu felaketin önüne geçilemedi. (Doğru)
- Sanat insana erdemlik kazandırır. (Yanlış) ➤ Sanat insana erdem kazandırır. (Doğru)
- Çalışmalarınızda süreklilik olmalıdır. (Yanlış) ➤ Çalışmalarınızda süreklilik olmalıdır. (Doğru)

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde anlatım bozukluğu yoktur, işaretleyiniz.

1. Kalp Arapça bir sözcüktür ve bu sözcüğün sonu sert ünsüzle bitmektedir.
2. Birçok seneler geçti dönen yok seferinden.
3. Benim buraya geldiğimi kimse istemiyor.
4. İnsanlık, deprem ve sel gibi doğal afetlerden çok zarar gördü.
5. Çok çalışmaktan yorgun düşmüştüm, sağlığım bozulmuştu.
6. Seçim döneminde her çeşit siyasal etkinliklerin yasaklanması gerekir.
7. Kardeşini bulmak için bir aşağı bir yukarı çıkıyor.
8. Suçlunun evini bastılar ve onu yakalayıp polise teslim ettiler.
9. Parayı önemserim ama gereğinden fazla da değer vermem.
10. Dünyaya yoksul geldim, yoksul gideceğim.
11. Kimi insanlar odaya girdiğinde aydınlatır kimi insanlar çıktığında.
12. Sen bunca zorluğa nasıl dayandın, nasıl başa çıktın?
13. Sanatçı eserlerine duygularını katarak ölümsüzleştirebilir.
14. Yazıları, Türk ve yabancı basında, ilk kez 1947 yılında yayımlandı.
15. Her kuruluş, bu konuda açıklama yapması gerekir.
16. Eski eserlere önem vermeli, onları gelecek kuşaklara tanıtmalıyız.
17. Boş vakitlerimde korku romanları okumasını çok seviyorum.
18. Bu terk edilmiş kasabada bir annem bir de ben varım.
19. Bu lekeler, çiçek hastalığının ilk belirtileridir.
20. Babam kemerini ve yakası kürklü montunu giyer, sokağa öyle çıkardı.
21. Bu sorunları sosyal ve hukuk devleti kurallarıyla çözümleneceğiz.
22. Ekmeğini ve suyunu içtiğim bu insanlara ihanet edemem.
23. Yaşamı boyunca ülkesini tanıtmak, yararlı olmak amacıyla çalıştı.
24. Sanatçı yazın yaşamına şiirle başlamış, romanla sürdürmüştür.
25. O, iş dönüşünde bize uğrar ve bizimle beş on dakika sohbet ederdi.
26. Hiçbiri düzenli çalışmamış bu nedenle de işten atılmıştı.
27. Bazı öğrenciler okulun bahçesinde toplanmışlardı.
28. Kilimlerimiz, dünyanın büyük müzelerinde sergilenmesi beni mutlu ediyor.
29. Ben ansiklopedileri, arkadaşım da dergileri inceliyordu.
30. Birçok okuyucu, bana bu konuda katılıyorlar.
31. İlk tapınak Efes kentinde olduğu biliniyor.
32. Eski devlet bakanının yaptığı açıklamalar bazı gerçekleri gün yüzüne çıkardı.
33. Askerî ve hukuk tartışmaları çok zaman aldı.
34. Bu skandal nedeniyle birçok futbolcunun takımdan uzaklaştırılacağı söyleniyor.
35. Çocuğun elindeki balonlar büyük bir gürültüyle patladılar.
36. Mahalledeki fakirlerle ilgilenen, onlara yardım eden bu adamı kimse tanımıyordu.
37. Bütün eski kitapların ciltlerini yeniledikten sonra raflara dizdik.
38. Tehlikenin boyutları kavranmış ve alınan tedbirlerle önlenmişti.
39. Sanatçı Türk kültürüne hayran olmuş, yakından tanımıştı.
40. Çayı demledikten sonra biraz bekletirseniz ham olmaz.

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerde anlatım bozukluğu vardır. Anlatım bozukluğunun neyden kaynaklandığını cümlelerin altlarında belirtilen yerlere örnekteki gibi yazınız.

1. Seni bu kadar sevdiğimi, bu kadar bağılandığımı bilmiyordum.

Dolaylı tümleç eksikliği

2. Kitabını komşunun oğluna verecektim ama onu evde bulamadım.

Anlam belirsizliği

3. Türkçede sayı ve belgisiz sıfatlardan sonra gelen adlar çoğul eki almaz.

Bir isimle bir sıfatın ortak tamlanana bağlanması

4. Eski dostları ara sıra aramak ve sohbet etmek iyi oluyor.

Edat tümleci eksikliği

5. Ağır ağır uzandığı yerden kalkarak balkon kapısını araladı.

Yanlış yerde söz kullanımı

6. Deriden yapılmış meşin bir çanta vardı elinde.

Gereksiz sözcük kullanımı

7. Herkes bu işin çok uzayacağına inanıyor, kısa sürede sonuçlanacağına ihtimal vermiyordu.

Özne-yüklem uyumsuzluğu

8. Bazı gıda maddelerinin ücretleri gün geçtikçe artıyor.

Yanlış sözcük kullanımı

9. Babası istedi diye başka bir semte taşınan komşularına yardım ediyordu.

Yanlış yerde söz kullanımı

10. Yıllar sonra doğduğu kasabaya gitmeyi hiçbir zaman istemedi.

Yanlış yerde söz kullanımı

11. Hangi işe elini atsa eline ayağına bulaştırıyordu.

Kalıplaşmış sözün (deyimin) yanlış kullanımı

12. Komisyon başkanının açıklamaları hiç şüphesiz olayın aydınlanmasına yardımcı olabilir.

Anlamca çelişen sözlerin bir arada kullanılması

13. Şu günlerde fazla bilgisayarla haşır neşir olmak insanı yoruyor.

Yanlış yerde söz kullanımı

14. Bizimle sinemaya gelenler el kaldırsın.

Anlam belirsizliği

15. Haberi hem gazetelerden hem de televizyondan izledim.

Yüklem eksikliği

16. Herkes, sorumluluğunun bilincinde olması gerekir.

Tamlayan eki eksikliği

17. Bilime ne denli önem vererseniz, o ölçüde yararlanırsınız.

Dolaylı tümleç eksikliği

18. Ülkemizde çıkarılan bor mineralleri yurt dışına ham olarak ihraç ediliyor.

Gereksiz sözcük kullanımı

19. Başkaları için de olsa çalışmak bize zarar getirmez, aksine yüceltir.

Nesne eksikliği

20. Gerektiğinde susmasını bilmek gerekir.

İyelik ekinin gereksiz kullanılması

21. Testleri bizim öğretmenler hazırlamış, bir kurul tarafından da denetlenmiş.

Özne eksikliği

22. Bazı düşüncelerinde çok ısrarlı ama inatçı değildi.

Ek fiil eksikliği

SIRA SENDE

Aşağıdaki cümlelerin hangilerinde anlatım bozukluğu vardır, işaretleyiniz.

1. Geçen hafta kaybolan Ahmet'in cüzdanı bulundu.
2. Giyiminize kuşamınıza dikkat edin diye uyardı bizi.
3. Son günlerin en çok istek alan şarkısıydı.
4. Takımlar son final maçının hazırlıklarını tamamladı.
5. Ankara, bir zamanlar surlarla kaplı bir şehirdi.
6. Bahçe sahibi gelince yavaş yavaş kaçiverdik.
7. Koltuğuna oturmuş, soğukkanlı bir biçimde ve heyecanla maçı izliyordu.
8. Bu tür kazalar yaralanmalara hatta ölüme yol açabilir.
9. Kitaptaki yanlış sorular düzeltildi ve öğrencilere dağıtıldı.
10. Onları görmek istemediğini dolaylı yoldan ima etti.
11. O yıllarda evimizin bütün gerekli ihtiyacını amcam karşılıyordu.
12. İki arkadaş üç saat süreyle ders çalıştık.
13. Bana benziyordu oğlumun gözleri.
14. Büyük şairlerin eserleri ne düşünce dünyasıyla ne de hayal dünyasıyla tam olarak bağdaşır.
15. Evin balkonundan akan insan selini büyük bir dikkatle izliyordu.
16. Bazı olayları sığağı sığağına aktarmak gerekir.
17. Bahçeye çam fidanı, tarlaya buğday ekeceğiz.
18. Seni uyarmamın nedeni çok sevdiğimdenidir.
19. Hem kendinde hem de arabada epey hasar varmış.
20. Yaşlı kadın, kapıdaki çocuğa, senden büyük ağabeyin var mı, diye sordu.
21. Ülkemizdeki oto yedek parçalarının büyük bir kısmı yurt dışından ithal ediliyor.
22. Yarışmada hepimize bol şans diliyorum.
23. Eldeki verilere bakarak ekonominin daha da kötüye gideceğini savundu.
24. Beğendinizse herkese, beğenmedinizse hiç kimseye söylemeyin.
25. Ülkemiz Batı'ya yaklaşıyor mu yoksa uzaklaşıyor mu bilemedim.
26. Yeni evleri biter bitmez yeni evlerine taşınacaklarmış.
27. Emre Bey'in sinirleri bir hayli bozulmuş ve ziyadesiyle üzülmüştü.
28. Geçirdiğim rahatsızlığı büyük bir başarıyla ameliyat ederek sağlığıma kavuşturdum.
29. Yaklaşık olarak tam üç yıl kaldık o şehirde.
30. İyi romanlar yazmak isteniyorsa bu romanların dil ve anlatımına özen gösterilmelidir.
31. Genel Kurul, bu kararı 68'e karşı 59 oyla almıştır.
32. Asıl yanlıgısı romanla öykü arasındaki ayrıcalığı göremeyişinden doğuyor.
33. Kar yağışının durması üzerine ulaşıma kapanan köy yolları açıldı.

34. Pislikten ve her türlü sağlık koşulundan yoksun olan lokanta kapatıldı.
35. Kasabanın girişindeki yokuşa gelince trenin hızı yavaşlar.
36. Onun bize yaptığı iyiliklere hep göz yumduk.
37. Evleri denize karşıydı ve güzel bir evdi.
38. İhtiyaç sahibi iki genci üniversite sınavına ücretsiz hazırlayacak.
39. Konuyu bize ayrıntılı olarak özetledi.
40. Yılın en güzel aylarından biridir nisan, mayıs.
41. Sanki dalgasız bir deniz gibiydi yüzü.
42. Kara kuru olduğuna bakmayın; arkadaşım, gözü pek bir insandır.
43. Her yıl 100 kız çocuğuna eğitim için burs vermesi azımsanacak bir olay değil.
44. Babam ve kardeşim, evin arkasındaki küçük bahçenin etrafına ağaç dikti.
45. İki kardeşten en küçüğü okula gitmiyordu.
46. Konuşma dili, düşüncedeki içerik ve konuları düzenleyen anlatım aracıdır.
47. Televizyondaki çekilişte araba kazandığına inanamadık.
48. Umutsuz yaşamıyor ama yaşananları gördükçe umut etmeye bile korkuyorum.
49. Yaklaşık bin dönüm araziye ekilen çeltikler, aşırı sıcak hava sayesinde kurumaya başladı.
50. Arkadaşlarının konuşmalarından şüphe edince gerçeği anladı.
51. Çocuklar için yazdığı öykülerde başarılı olması, çocuksu bir ruha sahip olmasına bağlanabilir.
52. İnsanın yaşı geliştikçe her yaşın, her çizginin ayrı bir anlamı olur.
53. Önümüzdeki tiyatro sezonunda sadece üç oyunun başa güreşeceği anlaşılıyor.
54. İmza gününde hem yazarın kitapları satıldı hem de kütüphaneye karşılıksız bağış yapıldı.
55. Genç oyuncular, hazırlık maçında sergiledikleri performansla göz doldurdu.
56. Duygularınızı yaşarken değil, bütçenizi ayarlarken hesaplı olun.
57. Başarılı sanatçının hakkında çıkan söylentiler onun başarısına gölge etmişti.
58. Yaşam bir tiyatro sahnesi olarak düşünülürse anılar bu tiyatronun kulisidir.
59. Gün geçtikçe, bakkalların kapandığını görüyorum; galiba zarar ediyor.
60. Onun fırçayı tuvalde gezdirmesini seyretmek, hepimizin en büyük zevkiydi.
61. Kızın küpesi kaybolmuştu, çok üzüldü.
62. Maupassant ile başlayan öykü anlayışına olay veya klasik öykü denir.
63. Sosyal, tarihi ve kültürel olaylar sanat eserinin oluşumuna kaynaklık edebilir.
64. Müdürle önce ben görüşeyim, sonra da sen.
65. Konunun tüm detaylarını öğretiyor, biz de konuyla ilgili tüm soruları çözüyorduk.
66. Arkadaşlarını kırmaktan çekinir, dikkatli davranırdı.

67. Okul idaresinden izin alınıp sizi müzeye götüreceğim.
68. Memduh Şevket Esendal, ayrıntılara önem verir; bir tek ayrıntıdan bir öykü çıkarırdı.
69. Çevremize karşı sorumlu olduğumuzu unutmamalı, temiz tutmalıyız.
70. Toplantıya beyaz bir gömlek ve üzerine kırmızı bir kravat takarak gelmişti.
71. Kötü hava şartları yüzünden meydana gelen uçak kazasında üçü asker on sivil yaralandı.
72. Bu film çok övüldü, hafta sonu izleyelim mi?
73. İzmir'e geldiğimizde ben pastanede, babam fabrikada iş bulmuştu.
74. İş adamının koleksiyonunda çok sayıda antikalar vardı.
75. Saatin kordonu koptu; saat, artık işe yaramaz.
76. İş aramaya başladığımda henüz on yedi yaşındaydım.
77. İşlerini özenli yapmak onun yaşam felsefesi idi.
78. Yaz aylarında turistler de kasabamıza gelince, karnaval yerine dönerdi.
79. Onun mektubunu okuyunca şaşkına döndüm.
80. Elma ağaçları bu yıl da geç çiçek açtılar.
81. Her fırsatta arkadaşlarını ziyaret ediyor, balık tutmaya gidiyordu.
82. Çeyrek final maçları yaklaştıkça heyecan gittikçe artıyor.
83. Hiç şüphem yok ki bizim kız sınavı kazanabilir.
84. Kadının çantasını güpegündüz kolundan çaldılar.
85. Beni görür görmez bulunduğu yeri hemen değiştirdi.
86. Şiir kendine özgü niteliklere sahip olduğundan başka bir dile çevrilemez.
87. Geniş kitlelere seslenen eserler, sadece yazıldığı dönemde kabul görür.
88. Çatıdan gelen sesler, korkusunu bir kat daha artırdı.
89. Bu ay yayınlanan şiir kitabı çok beğenilmiş olabilir.
90. Onunla konuşup aranızdaki sorunu mutlaka çözeceksin.
91. Sınıfta kalma şansını unutmuş gibi davranabilir.
92. Yarınki sınav tüm konuları kaplayabilir.
93. Aile büyükleri böyle olaylarda daha dikkatli olması gerekiyor.
94. Fotoğraf keşfedildiği zaman bu yeni teknolojinin ressamları işinden edeceğini sananlar vardı.
95. Anılarımın gerçekleşmesini beklemekten başka çarem yoktu.
96. Sınava girmeden önce mi sonra mı telefon etti?
97. Ankara'ya gider gitmez bir ev buldu ve yerleşti.
98. Son dakikada attığı golle takımının galip gelmesine yol açtı.
99. Herkes sorunun cevabını bulmaya çalışıyor, sorunun yanlış olabileceğini düşünmüyordu.
100. Zeynep, şeftaliye dokunamıyor; onu yiyemiyor bile.

1. Arkadaşımı çok seviyor, en az kendime güvendiğim kadar güveniyorum.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nesne eksikliği
B) Ek fiil eksikliği
C) Çatı uyumsuzluğu
D) Dolaylı tümleç eksikliği
E) Zarf tümleci eksikliği
2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde özne eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?
- A) Seninle gurur duyuyor, yürekten kutluyoruz.
B) Ödevindeki hatayı gördüm ve hemen uyardım.
C) Güneşin batışından ilham alırım, beni etkiler.
D) Yarın sizi bekliyorum, anlatacaklarım var.
E) Herkes balıkçılık yapar, kimse başka işten anlamazdı.

3. I. Okuryazar ve sağlık sorunu olmayan herkes bu işe başvurabilir.
II. Toplantı salonundan çıkarken dikkatle bakınıyordu etrafa.
III. Bu ayki faturaları yarın erkenden yatıracağım.
IV. Eksiklerini tamamlamak için olanca gücüyle çalışıyordu.
V. Çocukların neşeli konuşmaları beni çok rahatlatıyor.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Çocuğa ne kadar soru sorarsanız o kadar bilgi alırsınız.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdaki değişikliklerin hangisiyle giderilebilir?

- A) "sorarsanız" sözcüğünden sonra "ondan" sözcüğü getirilerek
B) "o kadar" sözcüğü cümleden atılarak
C) "alırsınız" sözcüğü yerine "edinirsiniz" sözcüğü getirilerek
D) "çocuğa" sözcüğü cümleden atılarak
E) "sorarsanız" sözcüğü yerine "yöneltirsiniz" sözcüğü getirilerek

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ek eylem eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Sinem'in ödevleri, istediğim gibi olmamış.
B) Bu evlerden birinde oturuyordu eskiden.
C) Eskiye çok bağlı ancak yeniliklere de karşı değildi.
D) Birazdan seni almaya geleceğim.
E) Araba gürültüleri yüzünden ders çalışmıyoruz doğru düzgün.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Odası çok karışık üstelik eşyaları da temiz değildi.
B) Onun her istediğini yapsan da mutlu edilemez o.
C) İlçemiz ekonomik ve kültür açısından çok iyi durumda.
D) Yaz tatilinde birçok edebî roman ve macera romanı okudum.
E) Pek çok güzel düşüncelerim var sizinle ilgili.

7. Hemen her yaz oraya gidip aynı insanlarla aynı manzarayı, aynı müziği dinlemeyi artık benimsemiştim.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yüklem eksikliği
B) Fiilimsi eksikliği
C) Çatı uyumsuzluğu
D) Özne-yüklem uyumsuzluğu
E) Ek fiil eksikliği

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Evin pencere ve giriş kapısını yarın boyayacağını söyledi, Hasan Usta.
B) Eğitim süresinin kısa tutulduğu toplumlarda iletişim sorunu yaşanmaktadır.
C) Mermer, mimarinin olduğu kadar küçük sanatların da malzemesi olmuştur.
D) Yazar, sözcüklerin anlamsal çağrışımlarından yararlanarak farklı bir öykü yazmış.
E) Tiyatro yapıtını oluşturan öğeler tümüyle yaşamdan alınır ve seyirciye aktarılır.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iyelik ekinin gereksiz kullanılmasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Boş zamanlarımda yaptığım tek etkinlik gitar çalmaktır.
B) Bisiklete binmesini diğer arkadaşlarımdan geç öğrendim.
C) Kızının deneme sınavlarındaki başarısı onu da onurlandırıyor.
D) Memleketine olan özlemi gün geçtikçe daha da artıyordu.
E) Yaşamı boyunca satış rekorları kıran besteler yaptı.

10. Aile ve kişisel sorunlar nedeniyle okula devam edemedi.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tamlama yanlışlığı B) Nesne eksikliği
C) Yüklem eksikliği D) Çatı uyumsuzluğu
E) Ek eylem eksikliği

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nesne eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Kâğıtların içindeki önemli belgeleri dosyaladı ve dolaba kaldırdı.
B) Yavaşça yerinden doğruldu, kulağına bir şeyler fısıldadı.
C) Her yıl yerli ve yabancı akademisyenler gelir, inceleme yaparlardı.
D) Şimdi böyle üzüleceğine zamanında hayatına yön verip düzene soksaydın.
E) Yaramazlık yapan öğrencisini bir kenara çekti, uzun süre konuştu.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde dolaylı tümleç eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Kışın bu köyde kardan yollar kapanır, evin saçaklarından buzlar sarkardı.
B) Sabahın erken saatlerinde ağlarını denize salladı, akşama doğru denizden topladı.
C) Beni bir kez olsun dinlemedin ve hiçbir zaman hak vermedin.
D) Uzun, siyah saçlı kızlar halı tezgâhlarının önünde oturur; sevdiklerine yanık türküler söylerlerdi.
E) Yarım asırlık bir turizm tapınağı her yıl binlerce ziyaretçi alıyor.

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlayan eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Kedi küçük serçeye sinsice yaklaştı, hızlı bir atlamayla yakaladı.
- B) Yazı zekânın fotoğrafıdır, dönemin düşünce yapısını gelecek kuşaklara aktarır.
- C) Kitap ve dergi fiyatlarının yüksek olmasından yakınır, birçoğunu alamazdı.
- D) Yollar gurbetin başlangıcıdır, yolun sonu olmadığı gibi gurbetin de sonu yoktur.
- E) Yıllardır İzmir’de yaşıyor ama nemi onu biraz rahatsız ediyordu.

2. Aşağıdakilerin hangisinde özne-yüklem uyumsuzluğundan kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Her akşam kahvesini içer, erkenden uyurdu.
- B) Biz size gelecek, onlar ise ders çalışacaktı.
- C) Bahçedeki güller bahçıvanın bakımıyla bir anda büyüdü.
- D) Bu yaz güney sahillerine uzun bir tatile çıkacaktım.
- E) Bizimle gelmek istediler fakat çok uykusuzdular.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde eylemsi eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Bu sanatın çok az hatta hiç uğraşmadan ustası oldu.
- B) Çoğunluğun kararına uymak ve saygı göstermek zorundayız.
- C) Konağın orijinal şekli hiç bozulmadan günümüze kadar gelmişti.
- D) Aldığı yemek tariflerini aklında tutarak ya da bir yere not ederek uygulardı.
- E) Gün olur içimdeki dalgalar bir başka kıyıya atar beni, hiç düşünmeden.

4. Çoluk çocuk hepimiz bir arabaya dolduk, yarış alanına öğleye doğru zar zor ulaşıldı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özne eksikliği
- B) Tamlama yanlışlığı
- C) Yüklem eksikliği
- D) Çatı uyumsuzluğu
- E) Fiilimsi yanlışlığı

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinden eylemsi eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Bizi hiç anlamadı, hak vermedi.
- B) Yapılan yanlışlar insanı doğruya ulaştırır.
- C) Gördük ki insan hep tek başınaymış.
- D) Filmin efektleri hiç gerçekçi değildi.
- E) Gazoz ve cips yiyen bir kalabalık vardı.

6. Aşağıdakilerin hangisinde özne-yüklem uyumsuzluğundan kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Kuzular koyunların peşi sıra meleşiyorlar.
- B) İstasyondaki tren hareket etmek üzere.
- C) Yolcular, birer birer iniyordu uçaktan.
- D) Ablamların geleceği saati bekledik.
- E) Bulutlar ağır ağır kayıyor gökyüzünde.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlayan eki eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Belediye halka hizmetleri hâlâ devam ediyor.
- B) Arkadaşlarla yeniden bir arada olmak iyi gelmişti.
- C) Cihazların çalışıp çalışmadığını kontrol ediyorlar.
- D) Gece nöbetine biraz geç gitti eşim.
- E) Kuşlar, mutluluğun şarkısını söylüyor.

8. Ben ona yetişemem, hiçbir konuda boy ölçüşemem.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Edat tümleci eksikliği
- B) Dolaylı tümleç eksikliği
- C) Yüklem eksikliği
- D) Nesne eksikliği
- E) Özne eksikliği

9. I. Gömlekleri özenle ütiledi ve dolaba astı.
II. Muhabbet kuşuna iyice bağlanmıştık.
III. Ailesine hiç sıkıntı vermedi Erdem.
IV. Ahmet oldukça zengin ancak iyiliksever değilmiş.
V. Aramızdaki sorunları konuşarak hallettik.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Sanatçı için yetinmek, yaratıcılığının ölümünü ilan etmektir.
- B) Yayınevleri her şiiri yayımlamakla usta şairlere saygısızlık etmiş oluyor.
- C) Mutluluk varılacak bir istasyon değil, yaşam içinde yolculuk şeklidir.
- D) Onun hatalarını yaşıyorum ve sabrediyorum hep.
- E) Toplumsal olaylar insana baskı yapar, onun hareketlerini denetler.

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tamlanan eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Ne eski okulumu ne de arkadaşlarımı unuttum.
- B) Ne kitaplığı ne de tahta merdiveni onarmıştı.
- C) Ne başkasının sözüne ne de işine güveniyordu.
- D) Ne işlemlerini ne de kızının işlemlerini sattı.
- E) Ne senin ne de benim aklıma böyle bir çözüm geldi.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde belirtili nesne eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Çuvalları, ağzını kalın bir iple bağlayıp ambara taşıdı.
- B) Yıllar sonra bir kitap yazarak okurlarıyla tekrar buluştu.
- C) Boş bir kâğıda iki cümle yazdı ve onu zarfın içine koydu.
- D) Çiçekleri bakır saksıların içine dikti ve ardından suladı.
- E) Apartman yöneticisi bir duyuru hazırlayıp astı.

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde dolaylı tümleç eksikliğinden kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Yazar, Doğu-Batı kaynaklarını sentezleyip edebiyata yeni eserler kazandırdı.
- B) Meclis Başkanı, milletvekillerinin talebini kabul edip beşer dakikalık ek süre verdi.
- C) Kuşatmanın üçüncü günü surları yıkarak kaleyi ele geçirmişlerdi.
- D) Kanun, bir hafta içinde Resmi Gazete’de yayımlanarak ilgililere duyuruldu.
- E) Harmandan sonra buğdayların üzeri çadırla kapatılıp işçilere paraları verildi.

14. Yardım kuruluşuna, ayrıldığı eşimden ne maddi ne de manevi bir yardım görmedik, dedi.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?

- A) “ayrıldığı” sözcüğü cümleden atılarak
- B) “dedi” sözü yerine “söyledi” sözcüğünü getirerek
- C) “görmedik” sözcüğü “gördük” şeklinde değiştirilerek
- D) “dedi” sözünden önce “biz” sözcüğü getirilerek
- E) “de” bağlacı cümleden atılarak